

A V E M A R I A

September 1943

LETNIK 35

AVE MARIA

35. LETNIK

SEPTEMBROVA ŠTEV.

Kaj je kje na straneh te številke.

Termometer tople ljubezni	1
Ob zlati maši monsignorja Hribarja	2
Kdaj bo jutri maša — P. Bernard Ambrožič	3
Čeprav — pesem — P. B. Ambrožič	3
Tonče s Sloma — celoletna povest — P.B.A.	4
Spomini — Rev. V. Solar	4
V uboštvu in hrepenenju — Ks. Meško	14
Rešetka mojstra Dominika — H. K. Strobl	15
Moje in Tvoje — A. Adamich	18
Iz manj znanih koticov katoliškega mišljenja	21
Slovenci na Koroškem — G. Brodnik	23
Molitvena fronta	24

AVE MARIA

mesečnik za slovenske katoličane v Ameriki.

Prinaša vzgojne in nabožne članke, kakor tudi povestice in druge slovenske spise pomembnejše vsebine našim slovenskim izseljencem v pouk in zabavo.

Izdajatelj:

FRANČIŠKANI V LEMONTU.

Ave Maria, P. O. B. 608,
Lemont, Ill.

Naročnina velja \$2.50.

Naročnina Tvoja je dar v podporo ubožnejšim slovenskim fantom, ki se izobrazujejo za slov. duhovnike v lemontskem semenišču.

Naročnikov in dobrotnikov se spominjamo v lemontskem samostanu v vseh svojih molitvah, pri sv. mašah in drugih duhovnih opravilih. Opravimo pa zanje tudi sv. mašo in sicer vsako prvo sredo v mesecu.

Entered as second-class matter August 20, 1925, at the post office at Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917, authorized on August 29, 1925.

Printed by
SERVICE PRINTERS
Lemont, Ill.

A V E M A R I A

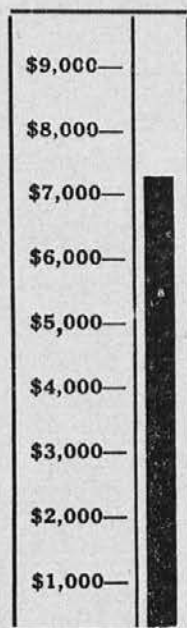
September, 1943—

—Letnik XXXV

TERMOMETER TOPLE LJUBEZNI...

Danes, ko to pišem, stoji termometer v "Ameriški Domovini" malo nad \$6,000. Saj to smo povedali že tudi našim naročnikom in dobrotnikom termometra, da dnevnik "Ameriška Domovina" v Clevelandu (naslov: 6115 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio), redno prinaša darove in imena darovalcev. Tam je tudi Vaše ime in Vaš dar objavljen brez ozira na to, komu ste ga izročili v ta namen.

\$10,000

Torej danes stoji termometer v Ameriški Domovini tako kot ravnokar rečeno. Naš list bo šele čez kaka dva tedna v Vaših rokah — zato smo si drznili poriniti tukajle termometer kar na \$7,000. (Če Bog da, bo v začetku meseca septembra v Ameriški Domovini stal celo nekaj višje kot v Ave Mariji . . .)

Zakaj smo si upali tako narediti? Zato, ker vemo, da še ni bilo objavljeno, kar je prinesla za termometer zlata maša preč. Monsignorja Hribarja, pa tudi ne lepega daru, ki ga je prav te dni poslal Very Rev. Matija Šavs iz Shakopee, Minn. Ne vemo, koliko bo od zlate maše. Preč. g. Šavs je poslal ček za \$100. Bog mu obilno povrni! Tako tudi preč. zlatomašniku in vsem drugim!

Na tem mestu naj pa objavimo pismo in dar v znesku \$2.00, ki ga je poslal tajniku Pomožne Akcije Slovenskih Župnij blagi Pvt. Donald Kambič:

"Dear Fr. Ambrozic:

I read in the Ave Maria Magazine your warm appeal for donations to our glorious Slovenian people in the old country. We in America are so fortunate as not to suffer under the German heel, and so it is our privilege to give all the aid, and help as much as we can to alleviate the suffering of our people.

As a soldier in the American Army, I feel only to proud to do my part in helping them. The best I can do for my Slovenian countrymen is to pray every day and to offer a small donation occasionally.

God bless you, Father, for the magnificent work you are doing. I hope He will give you all the strenght and fortitude to continue your indispensable work. Enclosed \$2.00 for Slovenija.

Tvoj v Gospodu,
PVT. DONALD KAMBIČ,
Seattle, Wash."

Bog živi Donald in vse njegove posnemalce!

Darove sprejemata:

Mr. Anton Grdina, blagajnik,
1053 E. 62nd Street
Cleveland, Ohio,

in (ali):

P. Bernard Ambrozic OFM., tajnik,
Box 608, Lemont, Illinois.

OB ZLATI MAŠI MONSIGNORJA HRIBARJA

Eden, ki je bil zraven.

Zgodi se, da se udeležiš kake slavnosti od daleč, pa dobiš povsem napačen vtis. Prideš, pogledaš, poslušаш in spet odideš. Lepo je bilo, rečeš sam sebi in drugim, ki te vprašajo. Pa je bilo v resnici lepo samo na zunaj, v globino stvari nisi imel prilike pogledati.

Ni bilo tako pri zlati maši Monsignorja Hribarja. Razume se, da je izrekel lepe besede o zlatomašniku slavnostni pridigar g, kanonik Oman. Enako se razume, da je izrekel še lepše besede sam clevelandski škof. Nič drugega ni bilo pričakovati ko samih lepih besed iz ust raznih slavnostnih govornikov v dvorani. Toda več ko vse to, veljajo besede, pisane in govorjene, ki so prihajale o priliki zlate maše izmed preprostih faranov v župniji Matere Božje Vnebozsvete v Collinwoodu.

“Ne moremo dovolj zahvaliti Boga za dobre duhovnike, ki jih imamo . . .”

Te besede sem vzel iz pisma, ki je nekako tisti čas prišlo iz fare Matere Božje na uredništvo lista Ave Maria. Niso bile namenjene za javnost, zato toliko več štejejo. Privrele so iz nezvijačnega, iskrenega srca.

Podobno so se izražali ljudje v govorjeni besedi, ko sem z enim ali drugim mimogrede izmenjal par besed ob zlati maši.

“Zares, vsa čast našemu župniku, pa prav enako njegovima pomočnikoma, gospodu Francetu in gospodu Jožefu . . .”

Ako bi ne slišal gost iz daljave nič drugega ko take izjave iz ust faranov, ako bi ne videl nič drugega ko te navdušene in hvaležne obraze, bi imel že samo od tega največji užitek od udeležbe pri zlati maši.

Zato ne bom opisoval slavnosti. Bila je opisana drugod in od drugih udeležencev. Vse, kar je bilo, je bilo lepo in resnično

veljavno. Zlatomašnika smo slavili kot požrtvovalnega duhovnika Gospodovega, kot velikega narodnjaka, Slovenca in Slovana, kot nesebičnega podpiratelja trpeče rojstne domovine. Trenutno nam je ta zadnja njegova lastnost šla še najbolj k sreči. Ves dohodek in vsi darovi od zlate maše so šli v blagajno Pomožne Akcije Slovenskih Župnij — za pomoč trpečim v stari domovini . . . Krasna misel!

Toda vse to stopi daleč v senco pred zapisano besedo v pismu:

“Ne moremo se dovolj zahvaliti Bogu za dobre duhovnike, ki jih imamo . . .”

Vse drugo se bo pozabilo, vse drugo bo minilo. Veljava teh besed bo ostala vso večnost. Nekako tako kot pravi sveti Pavel: Minila bo vera, prenehalo bo upanje, LJUBEZEN bo ostala na vse veke . . .

Kako je nekoč zapisal rajni mariborski škof, Mihael Napotnik?

“Milost duhovniške službe je velika sama na sebi. Je nezaslužena in rodovitna za bližnjega. Kako je cenil sv. Pavel ta dar božji, izpričuje to, da je pisal o tej sveti službi tako navdušeno in vzvišeno, kakor noben drug sveti pisatelj. In res! Treba je vzleta in zanosa, kadar nam je govoriti o tej angelski službi. Ko bi jaz imel drug kakor človeški jezik, ko bi imel jezik Pavlov, ko bi imel glas keruba in serafa, jaz bi rad dostojno opisal vso lepoto duhovniškega stanu. Pa bi rad naslikal vso njegovo veličino, pa tudi vso njegovo odgovornost.”

Več ko vse drugo, je vredno to, da smo se veljave teh besed ob zlati maši Monsignorja Hribarja spet enkrat prav živo zavedeli. Bolj živo smo se jih zavedeli ob zlati maši kot bi se jih mogli zavedeti ob celi vrsti novih maš. Zakaj novomšnik ima vse to šele pred seboj in le od obilne milosti je odvisno, če bodo v njem te in take besede tudi res — meso postale. Naš zlatomašnik je s temi besedami rasel celih 50 let in prirasel ž njimi do — zlate maše. Na njem samem in v njegovih delih jih bereš.

Zato naše preiskrene čestitke!

KDAJ BO JUTRI MAŠA?

(Iz spominov starega župnika.)

ISTI čas sem imel skoraj poln office ljudi in sem hitel, da bi jim kar moč točno postregel. Hitel sem pa tudi zato, ker sem imel namen, da pojedem po osmi uri na kratek klepet k sosedu na drugem koncu našega majhnega mesta.

Ko sem ravno pisal neko krščansko ime na krstni list, se je oglasil telefon. Nimam rad, da mi sitni zvonec bije po ušesih, kadar se mi mudi, zato sem pustil samo krstno ime na papirju. Kako se je fant pisal, bom pa pozneje zaznamoval, sem si dejal in skočil k telefonu, da mu čim hitreje zavijem vrat.

Oglasil se je faran Miha Merkač.

Zdaj je najbolje, da povem, kdo je bil ta Miha Merkač.

Miho Merkača sem prvič srečal na sledeči način:

Ko sem bil prestavljen na tisto faro, je bil eden prvih, ki so se mi prišli predstaviti v župnišče. In je rekel:

“Veste, najbolje je, da se takoj zmeniva radi mojega imena. Nikoli se ne smete zmotiti in pisati mojega imena brez črke e. Torej ne boste pisali Mrkač, ampak Merkač. Na to jaz mnogo držim. To pa radi tega, ker moje ime nima nič opraviti s tisto živaljo, ki se ji prav za prav pravi koštrun, nekateri ljudje ji pa rečejo mrkač. Moje ime prihaja od besede ‘merkati’. To sicer res ni najlepša slovenska beseda, ampak bi se moralo reči ‘paziti’, po angleško pa ‘vačati’. Ampak tudi drugi ljudje imajo nemška imena, zakaj bi ga jaz ne smel imeti? Naj bo, kakor je. Merkač se pa zato pišem, ker je bil moj oče paznik v neki jetnišnici v starem kraju. Jaz pa pazim ali merkam, kaj se godi pri fari. Zato se mora moje ime vedno pisati s tistim e med črkama M i r. Razumete?”

To sem seveda razumel, ni mi pa bilo jasno, na kaj naj bi imel gospod Merkač tako paziti pri moji fari. Pa to sem samo od daleč namignil. Takoj mi je razložil:

“Da me ne boste napačno razumeli! Ne-koč sem bra¹ iako izpodbudno poučevanje,

kako mora krščanski človek živeti s svojo cerkvijo in se zanimati za vse, kar se godi v njegovi fari. To sem si vzel k srcu in po tem se ravnam. Zato vam povem, da ga nimate človeka v fari, ki bi bolj zvesto pazil na vsako besedo v nedeljskih oznanilih kot pazim jaz. Prav radi tega se potegujem za to, da se moje ime piše Merkač, ne Mrkač.”

Oddahnil sem se. Če Mr. Merkač samo te reči ‘merka’, no, potem bova že kako skupaj orala pod enim zvonom . . .

Ta Miha Merkač je bil torej na telefonu tisti večer. Ko sem se zavedel, kdo me kliče, me je nekoliko pogrelo. Vedel sem, da ne zna biti kratek. Zato sem brž rekel: “No, kaj je novega?”

“Nič posebnega okoli nas, prav nič posebnega. Kako pa kaj tam pri vas? Teden je dolg, kajne, in od nedelje do nedelje se lahko marsikaj zgodi.”

“O, tudi pri nas ni kaj posebnega. Opravkov vedno dosti, to je prilično vse, kar se da povedati. Ravno sedaj na primer imam spet poln office ljudi.”

“Ja, vi ste pa res zmerom zaposleni. Nas eden ima vsaj zvečer kako urico za oddih. Prideš od dela, se navečerjaš, potem je pa rep dneva tvoj. Vas pa proti večeru šele začno ongaviti in pritiskati na vašo kljuko. Kaj sem hotel reči, ali si letos ne boste vzeli nič počitnic?”

“Ne vem še. Bom videl. Kako pa kaj drugače?”

“Drugače pa tako tako. Lahko bi bilo slabše kot je. Hvala Bogu, da je vsaj tako. Ravno mi je pravila žena, kako lepe bukve ste ji dali preteklo nedeljo, da bi jih brala. Čakajte no, kako se jim že reče? Veste, staram se in spomin me zapušča. Ej, ko sem bil mlad, me ni zlepa kdo posekal, kar se tiče spomina. Ampak jaz mislim, da se na stara leta vsem tako godi, in kaj hočemo. Treba je vzeti stvari kakor pač pridejo. Ali vi ne mislite tako?”

Seveda sem tudi jaz tako mislil. Mislil sem pa tudi to, da bi Miha že vendar lahko povedal, kaj mi prav za prav misli povedati. Zato sem spet dejal:

“Bom moral nazaj med ljudi v office...”

“O, zdaj sem se spomnil naslova tistih

bukev. Čakajte no, žena pravi, da je res vredno brati tako lepo povest. Seveda, jaz bi mogel samo takole ob večerih kaj pogledati v bukve. Morebiti bi nam jih lahko pustili še za kaka dva tedna?"

Brž sem rekel, da jih pustim tudi za tri tedne, če je potrebno, in sem bil že vesel, da sva z Mihom opravila. Pa sem se motil. Merkač je dejal:

"Čakajte no za trenutek, da zaprem okno. Samo za hip!"

Počakal sem in se med čakanjem sedemkrat prestopil z ene noge na drugo, čeprav ni bilo to prav nič potrebno. No, Merkač je bil že nazaj.

"Veste, Father, tak hrup napravljajo otroci po naši ulici takole zvečer, da je res že kar neznosno. Človek se niti z domačini ne more porazgovoriti, kaj šele takole na telefon. Pa so tudi otroci naše šole zelo neugnani. Povejte no sestram, naj jim dajo nekoliko več domačih nalog, da ne bodo ves ljubi popoldan in večer prematavali te božje žoge po ulicah."

Takoj sem pokorno obljubil, da bom sestre opozoril na njihovo dolžnost, drugega pa nisem nič pristavil.

"Father, meni se zdi, da ste nocoj nekam kratkih besedi. Kaj vas je pa razdražilo čez dan, da ste tako slabe volje?"

Ni mi bilo všeč, da me je pogruntal. Res sem bil slabe volje in bi bil tudi lahko povedal, zakaj sem bil tak, ampak Merkač bi se bil gotovo pohujšal, saj je bil trdno prepričan, da župnik ne sme biti nikoli slabe volje. Posebno mi pa ni šlo v račune, da bi celo po telefonu dajal pohujšanje svojim dragim faranom. Zato sem se šumno namsehnil, da me je lahko slišal. In sem dejal:

"Držim v rokah svinčnik, da si zapišem vašo željo. Saj mislim, da ste me klicali z namenom, da mi kaj naročite. Pa mi je svinčnik padel na tla in to me je nekoliko raztreslo."

"A tako! Tudi vas jezi, če vam kaj iz rok pade? Oh, kolikokrat mene razjezi, če mi v tovarni pade kaj iz rok. Pa se moramo tudi takim rečem privaditi, kajne . . ."

"Zdaj imam svinčnik že spet pripravljen . . ."

"Kar iz rok ga denite! Nimam vam nič naročiti. Samo to sem hotel vprašati, kdaj bo jutri prva maša."

"Ob šestih, kot vsako jutro."

"Kajneda, ob šestih! Saj jaz sem rekel, da ob šestih, pa je moja stara kar silila, da ob pol sedmih."

"Ob pol sedmih bo pojutrišnjem, ne jutri. Saj sem v oznanilih to dvakrat poudaril."

"Saj vem, da ste, sem dobro slišal. Pa ženske hočejo včasih po vsej sili prodreti s svojo trmo, zato sem dejal, kar poklical bom."

"Ali pridete k maši?"

"Oh, saj veste kako! Ko moram pa že ob pol osmih z doma na delo. Samo zato sem vprašal, da ne bo moja stara obdržala svoj prav. Veste, saj jaz sem dobro vedel, ob kateri uri bo maša, ampak ženskam ne pridete do kraja, če jim črno na belem ne pokažete, da nimajo prav . . ."

"Pa lahko noč, Mr. Merkač . . ."

Obesil sem slušalko, kamor je spadala. In sem imel hudo skušnjavo, da bi zanaprej ne pisal več Merkač, ampak Mrkač — brez tistega drobnega e za črko M.

ČEPRAV . . .

Čeprav bi cvela zadnjikrat pomlad
ugasnil ogenj zvezdnih bi livad,
in sonček bi za zmerom vzel slovo,
pozabil slavček svojo pesemco . . .

Čeprav bi se ne vračala jesen,
zlatil se ne bi več globoki gozd,
klopotec, sap jesenskih plen,
ne pel bi več: V gorico vabi grozd . . .

Če srca vsa bi pelin-žolč zalil
in vrisk noči in mladih juter smeh,
čeprav bi duše vse v temo zavil
nestvor zablod človeških — greh . . .

Če vse to pride — še bom brez skrbi,
še pesem pela bo, dokler si z mano — TI!

P. B. A.

TONČE S SLOMA

ZGODOVINSKA POVEST.

Spisal P. Bernard Ambrožič

DRUGO POGlavJE: NA SLOMU.

TISTI zimski dan je bilo na Slomu, Tončetovem rojstnem domu, nenavadno živahno vrvenje. Videti je bilo, da je čez noč nastala velika sprememba. Poprej, vse od smrti in pogreba gospodinje in matere sem, je življenje na Slomu kakor zaostalo. Edino drobcena Nežica, ki jim jo je bila mati pustila pred odhodom v večnost za majhen spomin, je s svojim neprestanim vreščanjem posegala v mučno tihoto in pobitost. Današnji dan je pa prinesel v hišo dvojce pričakovanj in ž njima novo živahnost.

Drobcem Nežica odhaja od hiše in Tonče se ima vrniti iz Celja zvečer — — —

Slom je bil ponosna kmetija pri vasi Uniše, deset minut nagle hoje od ponikovske farne cerkve. Dvojce lepih poslopij mu je sestavljalo lice, v obeh so večinoma stanovali sami Slomšaki. Na številki ena je stoloval gospodar Sloma s svojo družino in služinčadjo. Na številki dve so živeli prevžitkarji ali kaka postranska veja Slomšakovega rodu. Ob času, ko se vrši naša povest, ni bilo prevžitkarjev in na številki dve so imeli svoje prostore hlapci in dekle očeta Marka, takratnega gospodarja na Slomu.

Marko Slomšak, ki je postal tako nenadoma vdovec tisti žalostni dan 2. februarja 1816, je preživljal teden dni po pogrebu komaj ob polovični zavesti. Nekaj mu je pravilo, da se začenja sedaj popolnoma novo poglavje v zgodovini njegovega Sloma, toda ni si bil na jasnem, kako naj kot gospodar zasadi lopato za nove temelje bližnji in daljni bodočnosti svojega kraljestva. V prečudnem vrtnicu so mu mrgolela po glavi nekatera neoporečna dejstva, ki so pa bila še kakor v nekakem polsnu pred njim.

“Mica je mrtva . . . Slom je brez gospodinje . . . Hiša polna majhnih otrok . . . Nežica, zadnji materin dar, je kakor ribica vržena iz vode . . . Tonče je v Celju in Slom kriči po njegovi vrnitvi . . .”

Čim bolj se je odmikal dan tegobnega pogreba, bolj se je ves vrtnec Markovih misli lovil ob trdnost dvojne ugotovitve in se ustavljal pred njo:

“Nežici je treba dobiti dojljo in — Tonče naj pride domov . . .”

Če si je pa zbegani mož zamislil to dvojce kot najnujnejšo rešitev iz mučnega stanja, pa ni vedel, kako se lotiti dela, in je oboje nagonsko drugim prepuščal.

SPOMINI

† Rev. Vencel Sholar, O.S.B.

(Dalje)

Po dokončanih razredih sem vstopil v ljubljansko gimnazijo, leta 1888. To seveda je bilo vse nekaj novega zame. Gospod Sušnik so uredili za stanovanje. Ne vem ravno — sem pozabil — imena dveh sester, starih devic, na Poljanski cesti, kjer sem stanoval prvo leto. To je bilo najdražje. Jaka je delal v Jelovci in skoraj ves svoj zaslužek porabil samo zame. Drugo leto tega ni mogel več izdelovati, zato sem si pomagal sam, kolikor sem le mogel. Preselil sem se na drugo stanovanje, jed pa sem dobival drugodi. Velik prijatelj ubogih dijakov so bili kanonik Jeram. Tam sem dobil vsak dan deset krajcarjev za južino v ljudski kuhinji. Za zajutrak mi je dajal neki pek pred škofijo vsako jutro eno ali dve žemlji, katere sem pojedel med šolskim odmorom ob deseti uri in zalil z vodo. Večerjo sem imel na več krajih, tam kjer sem poučeval bolj počasne dijake. Tako mi je šlo do leta 1893.

Dijakovo življenje, posebno če je revnih staršev, je težko. Učiti se je treba pridno, če ne, učitelji nimajo nobenega usmiljenja. Nekateri so bili res dobri, kakor Požar, S. Jenko, in Jožef Hubad. Tudi Stritar je bil zelo dober. Ti so bili čisti Slovenci in so poznali težave slovenskega dijaka iz dežele. Veronauk je poučeval g. Maren, dober, pobožen mož.

Za drobno Nežico so se bile takoj po Micini smrti zavezale ženske iz Uniš in jo držale pri življenju, da bi Marko ne vedel povedati, kako so dosegle uspeh. Z njimi je bila na delu najstarejša hčerka Marija, Tončetova sestra — slabotno, komaj štirinajstletno dekletce. Previjala je in umivala nebogljeno sestrico ter jo tišala na tisoč načinov, ko je otrok venomer vreščal in vokal. Kadar je bil že ves zaripel od večanja, je prihitela ženska iz Uniš, da jo je nahranila in spravila spat. Med seboj so ženske stikale glave in se menile, kaj bi in kako bi, pa Marku niso sprva nič rekly. Čutile so, da je mož v tej reči prav tako brez moči kot mala Nežica sama.

Tisto jutro, ko je bil odšel gospod Prašnikar v Celje, jim je dozorel načrt in oče Marko je slišal:

“Čujte, Marko, tako ne pojde naprej! Tam gori v hribih je mlada mati, ki je včeraj h krstu poslala. Prevzame tudi vašo Nežico nekaj časa za svojo. Če ne, vam dete izhira in Marija se vam ubije ob njem.”

Marko se je oddahnil in tiho prikimal. Nežico so brez slovesa odnesli. To je bilo že kmalu dopoldne. Tedaj se je ves vrtinec Markovih misli ustavil ob Tončetu v Celju. Ni bilo več samo tisto, da si je Marko ponavljal: Zvečer se vrne fant in ostane doma. Seglo je dalj in oče je vprašal samega sebe:

“Pa v čem si bo Slom opomogel, ko bo Tonče doma?”

Nekaj mu je dejalo, da pač zdaj sredi zime na kmetih ni dela za fanta. Pa se je oglasilo iz drugega kota in reklo odločno:

“O, to se ne vpraša! Slom je tako do dna prazen po materini smrti. Tonče naj le eno stori: Zamaši naj s svojo prisotnostjo to silno vrzel . . . Saj ne gre končno za Slom in njegovo praznoto. Gre za srce očeta Marka in za tesnobo tam notri. To je velika naloga, ki Tončeta čaka!”

“Pa da bo Tonče res svoji nalogi kos?”

“Zakaj bi ne bil? Ali ni prvorojenec? Ali ne veste, kaj to pomeni? Seveda je komaj izlezal iz otroških oblek in ne razume veliko. Pa je vendar treba domače krvi očetu Marku, da se bo ob njej pomenil o vsem.”

“Pomenil, pomenil! O čem se boš neki pomenil? In vso dolgo zimo naj samo govorita in si kimata v sporazumu, ko nimata kaj v roke prijeti? Ali naj gresta na njive sneg odmetavat?”

“Saj res! Lahko bi ostal do pomladi tam v Celju...”

“Nak, tega pa ne! Ko je enkrat odločen za gospodarja na Slomu! In zdaj je to dognano za vselej, ko rajna Mica, Bog ji daj dobro, ne more več posegati vmes . . . Zdaj ne sme ostati ne dan več v Celju, da se ne spridi v študentovskih marnjah in nič več za kmeta ne bo!”

Tako so se Markove misli pogovarjale med sabo tisto

Pa že takrat je bilo precej liberalnega duha med dijaki, ki so “klerikalce” gledali postrani. Vsak dijak, ko enkrat zleze čez plot prve šole in druge, postane več ali manj idealist Slovenec. Izbirali so si razne “idealne može”, eni one klerikalne stranke, drugi one liberalne. Eni smo stali na strani Dom in Sveta, katerega je takrat urejeval, in tudi začel, Franc Lampe, predstojnik Alojzevišča, in Rimskega Katolika, katerega urednik je bil Dr. Mahnič v Gorici. Dr. Tavčar, urednik Zvona, je bil patron nasprotne stranke. Tudi Janeza Ev. Kreka se je mladina oprijela malo že takrat, če ravno je bil še bogoslovec. Ker sem ga poznal že iz Selc kot dijaka, sva se večkrat sešla v Ljubljani. Nekoč, ko je bil kaplan pri škofiji, sem prišel k njemu ravno, ko je bral angleški časopis. Bil je, lahko rečem, več kot dvakrat večji od časopisa Slovenca. Gledal sem in gledal, toda niti besede nisem razumel. Lahko si je misliti, kako sem se čudil učenosti g. Kreka. Kako malo se mi je takrat sanjalo, da mi bo ta jezik takorekoč drugi materin jezik v poznejšem življenju.

Duh dijaškega življenja je bil takrat povprečno še katoliški. Ob gotovih dneh smo šli med tednom k skupni maši v škofijo, v nedelje smo imeli redno dijaško mašo pri Uršulinkah, kjer je g. Tomo Zupan redno pridigal. On je svoje pridige vedno bral. Glas ni imel posebno močan, zato ga je bilo le težko razumeti v veliki cerkvi.

dopoldne. Prav, da je odšel gospod Prašnikar v Celje in fanta še nocoj privede domov!

Oče Marko je stopil v hišo in prvič po Micini smrti zagledal pred seboj v vsej resničnosti kopo svojih majhnih otrok. Trije so bili še tako nebogljeni, da je bilo ž njimi le delo in drugega nič. No, trije večji so bili že za kako korist. Miciko je izpodraščala Uršika, dekletce malo preko dvanajstega leta, pa komaj kaj šibkejša od štirinajstletne sestre. Brat Jožek jih je imel celih devet, pa je znal dati čutiti, da je najstarejši, odkar se je bil Tonče poslovil. Fant je le fant, kaj bi z dekleti pri hiši!

Otroci so vedeli, da ima Tonče priti ta dan. Radostno so ga pričakovali. Bilo jim je, kakor da ima priti ž njim na Slom nekaj, kar bi utegnilo biti kot matere Mice. Živahno so se pogovarjali in devali v red sto in sto drobnih reči, da bi bilo vse na mestu za sprejem velikega brata. Ko je vstopil Marko, je Jožek prvi obstal pred njim.

“Ata, ali bo Tonče potem zmerom doma?”

“Zmerom, kakopa! Saj bo potreben, kajne?”

Jožek ni bil s celim srcem prepričan o veljavnosti odločne besede, pa je vendar živahno prikimal. Uršika je videla v srce zvičajnemu bratcu:

“Potem boš ti malo manj gospodaril nad mano in Miciko, ko ne boš več za velikega hlapce pri hiši! Prav ti je, ti jožasti Jože! Zdaj ti odklenka!”

Ni bila zares huda, pa ji je le prijazno odleglo, ko si je vpricho očeta olajšala nad Joškom ponosno deklinško srce. Pogledi so dodali poudarek besedam. Jožek bi se bil drugače oddolžil Uršikini ihti, če bi ne bil oče navzočen. Tako se je pa previdno potuhnul in se obrnil k majhnemu hišnemu opravilu.

Micika je dobro poznala Joškove muhe in Urškine mušice, pa je bila premodra, da bi se dosti menila za otročje prepire. In ji je vse kaj drugega hodilo po glavi.

“Pa kako bo zdaj, ata? Tonče je kar gosposki, ali bo z nami jedel pri mizi? Kako dolgo nam bo še kuhala teta Polona?”

Polona je bila dolgoletna dekla na Slomu in otroci so ji rekli le teta. Micika jo je rada imela, ali v kuhinji se ji ni zdelo, da bi Polona mogla nadomestiti mater . . . Posebno še, ko bo Tonče doma . . .

Marko se je skoraj vznemiril:

“Saj pride domov, da bo kmet! Kmet ne bo mislil na gosposke jedi.”

Pogovor je obtičal ob očetovem čudnem pogledu. Jožek se je skrivaj namrdnil Miciki, da je vprašala tako nespametno reč. Oče je stopil po sobi in po nekaj korakih sedel k obilni peči, kjer sta na klopi ždela šestletna Lucija in štiriletni Tinček. Vzel si jih je na kolena in se

Tudi smo vsako leto prejeli “spovedne listke” za velikonočno spoved. Vsak je moral k spovedi, če ne, je bil kaznovan. Našli so se višji gimnazijci, ki so podkupili mlajše, nedolžne dijake za mali denar, da je vzel njih listek in šel “zanje” k spovedi. Kaj ne, neumneži! Profesorja ali duhovna je lahko prevariti, toda Boga ne. Sami sebi so si škodovali. Kaj je od takega dijaka pričakovati v poznejšem življenju, ni težko uganiti.

Imel sem dobrega prijatelja, Franca Rant-a iz Češnjic. Bila sva oba v istem razredu. On je bil zelo pameten in veren fant. Velikokrat sva se pogovarjala o misijonskem delu, posebno delu v Aziji. V naših srcih je rasla želja posvetiti se takemu poklicu. Seveda, bila sva šele v spodnji gimnaziji, mislim tretji.

Nekega dne, v četrti šoli, mislim maja meseca, mi France pove, da je prišel iz Amerike opat, Bernard Ločnikar O.S.B. Reče mi, da se je on že odločil iti z njim. Tudi jaz sem bil takoj napravljen zato. Samo, vprašanje je bilo, kaj bodo domači rekli. Takoj sem jim pisal, jim razložil svoje želje, jim dokazal težave v šoli, in jih prosil, če bi smel iti. Kmalu na to pridejo mati sama v Ljubljano. Ne bom pozabil dneva, ko sva z materjo počasi hodila v tivolskem drevoredu in so mi mati rekli, da “če me veseli, niti oni, niti oče ali Jaka ne bodo delali težav.”

O, da, draga, zlata mamičca, verjamem, da Ti je krva-

jima zagledal v nežno obličje. Imel je vtis, da jih že dolgo ni videl.

“Micika, ti boš morala sedaj za ta dva najbolj skrbeti. Kar za mamó jima boš. Kuhinjo in peko prepustimo Poloni.”

“Mgm!”

Micika je pogledala Lucijo in Tinčka, kakor da jih zdaj prvič vidi, in je skušala nad drobnostjo obeh premeriti velikost svoje nove naloge. Uršika se je postavila k Miciki, se potegnila sestri skoraj čez glavo in predstavila očetu vso svojo dekliško razvitost.

“Ata, kaj bom pa jaz?”

Oče je skoraj nejevoljno pogledal in mu ni ostalo prikrito, da se je v Uršiki vzbudila ljubosumnost na Miciko.

“Ti? Vprašaj, kaj boš? Tako postavno dekle mora biti pri hiši za vse. Kadar ne boš vedela, kako bi in kaj bi, kar Miciko vprašaj. Za prvo deklo ji bodi.”

Ali ni zapazil ali ni hotel, kako je Uršiko ranil? Kako vendar, da oče noče priznati, da Uršika Miciko pridno spodrašča . . . ?

Jožek je brž razumel, kako je z vremenom, in je hipoma našel opravek na peči. Od tam se je preko očetove glave spakoval Uršiki in ji strgal korenček. Odgovorila mu je s pogledom, ki je oznanjal hud obračun, kadar ne bo blizu očeta.

Spet je zavladal premolk. Micika je bila tista, ki je najmanj mislila nase. Še je bila pri Tonču.

“Ata, na sneg se dela za hribom. Ali mislite, da bo sta Tonče in gospod lahko doma pred nočjo?”

Očetu Marku je njeno vprašanje sprožilo novo spoznanje. Začudil se je sam pri sebi, kako da ni že poprej mislil na to. Saj res, ali je treba, da hodita peš? Le čemu je v hlevu konjiček do dobra spočit in v šupi sani? Zakaj je pustil gospodu na pot peš kot beraču?

Zapekla ga je misel s svojo ostrino. Položil je malo dvojico na klop in stopil pod okno. Sonce je bilo skoraj dve uri čez poldne in beli oblaki so se poredno preganjali preko svetle oble. Res se lahko sprevržejo v sneg pred nočjo. Tam niže nad hribom se zbirajo črni. Bi bilo le dobro! Zjutraj je bila še Nežica v hiši in ni bilo, da bi človeku prave misli v glavo prišle.

“Jožek, stopi k Blažetu, naj vpreže sani! Bom sam skočil v Celje po gospoda in Tonča.”

Jožek je planil. Brž je naročil hlapčonu. Marko je šel in si poiskal praznično suknjo. Da bo le nazunaj spodoben. Ob novi domisljici se je spet svobodno sprostil v njem, da so mu brez more zadihale prsi.

Petnajst minut po tistem sta drsela s konjičkom po zimski poti doli proti Celju.

velo srce, ko si govorila te besede. Krvavelo je srce matere, ki slutí da pošilja sina, najmlajšega, v daljni svet, da ga ne bo več videla. Kako težka je morala biti ta žrtev za ljubeče materino srce! Toda, kot Makabejska mati, dala je že sedem otrok Bogu, torej tudi zadnjega Njemu ne bo odrekla. Vem ljubi Bog, vem, videl si nje krvaveče srce, vzel ji žrtev, zadnjo žrtev, in jo z zlatimi črkami napisal v že polno knjigo njenih zaslug. O, da bi jaz postal vreden tolike žrtve! Dal Bog, dal Bog!

Težka je bila žrtev tudi za mojega ljubega očeta in brata Jaka. Jaka ni imel toliko denarja, da bi mi plačal pot v Ameriko. Toda to ga ni oplašilo. Da mu je bilo mogoče vstreči moji želji, se je zadolžil s posojilom, katerega je plačeval petnajst let. Bog Ti povrni, ljubi brat, v nebesih. Kar sem, to sem le po tvoji ljubezni do mene. Tega nikdar ne morem pozabiti. Vem, večkrat si rekel, kako Te Bog blagoslavlja, in da Ti nisem nič dolžan. Da, da, Jaka, je že dobro. Vem, da bi ti jaz nikdar ne mogel povrniti.

No, od takrat naprej sva s Francetom Rantom delala načrte za potovanje. Šla sva obiskat č. g. opata Bernarda Ločnikarja v Bitnje pri Kranju.

Globok vtis je naredil mož name, ko sem ga prvič videl. Z veseljem naju je sprejel. Imel je še drugih šest fantov, ki so se ponudili iti z njim. France, pa jaz, in še drug dijak iz Ljubljane —

Jožek in Uršika sta imela obilo prilike za resne obračune. Jožek je kričal:

"Micika, mama, dajte dela poredni Uršiki, da je ne bo dolgčas pojedel!"

Uršika je vračala v onemogli jezi:

Divjak, divjak, divjak!"

Micika mama poskuša miriti:

"Le čakajta, grda človeka! Tončetu bom povedala vse, do zadnjega vse!"

* * *

Gospod Jakob Prašnikar je skušal zbrano moliti, pa je bil prehudo živčno napet. Čudil se je samemu sebi. Saj ni bila Slomšakova mati prva, ki je takole nepričakovano umrla, in Tonče ni bil prvi študent, ki je imel zdaj zdaj zvedeti za materino smrt!

"Vse prav," je Prašnikar ugovarjal svojim lastnim očitajočim mislim. "Vse prav," je ponovil. "Ampak kar je bilo, je bilo in se pozabi. To kar je, je pa zdaj in je tu! V tem je razlika!"

Plaho je potrkalo na vrata od zunaj. Gospod Jaka je obstal sredi sobe.

"Ave! Naprej!"

Tonče je vstopil, spoštljiv in pozoren kot vedno.

"Hvaljen Jezus!"

"Na veke in amen! Kako je, Tonče?"

Stopil mu je naproti in mu prožil roko v pozdrav. Tonče jo je prijel, se sklonil in jo poljubil. Drugače ni nikoli sprejemal te roke.

"O, po navadi. Nisem vas pričakoval, gospod."

"Res, to pa kar vem, da me nisi. Kako si zvedel, da te tu pričakujem?"

"Gospod ravnatelj in profesor Zupančič sta mi prišla povedat."

"In kaj sta še rekla?"

"Da imate zame novico, ki me bo nemilo zadela."

"In še drugega kaj?"

"Da naj sprejemem vaše poročilo kot mož."

Prašnikar jima je bil hvaležen, da se mu je zmeglilo pred očmi. Stopil je k fantu in mu položil roko na ramo. Odvedel ga je k stolu in ga posadil predse tako, da je bilo okno za njim. Bil je bolj gotov samega sebe, ko mu dnevná svetloba ni bila naravnost v obraz.

"Kot mož, Tonče, to je beseda! Med dobre ljudi si prišel. Tudi tvoja mati je imela navado reči: Naš Tonče že raste v moža."

Dijak je pozorno pogledal. Ali ga je slutnja obšla?

"Pozdrave prinašam od doma. Vsi zdravi in v redu, razen . . . hočem reči, sestrico si dobil, to se pravi, še eno povrhu vseh drugih."

"Sestrico, ste rekli?"

Lampert, smo bili najstarejši. Opat se je odločil nas tri poslati v nad-opatijo, St. Vincent, Pennsylvania, ker je ondotni nad-opat, Leander Schner O.S.B., prosil za slovenske dijake. Seveda, najrajši bi bili šli z njim (Lončnikarjem) v St. John's samostan, Colledgeville, Minnesota. Pa kaj smo hoteli. Veseli smo bili, da nas je sprejel. Rekel pa nam je, da ne more plačati vožnje, česar seveda nismo mogli pričakovati.

Ker sva bila s Francetom tako blizu Kranja, najinega okrajnega mesta, sva šla na glavarstvo po potni list. Slišala sva, da je okrajni glavar silno strog in siten, in da je težko dobiti potni list. To naju je nekam plašilo. Vendar poskusila sva. V pisarni sva šla k nekemu odvetniku, ali kaj je že bil, in mu povedala, da namerava iti v Ameriko ogledati si Chicaško svetovno razstavo, ker imava leto in dan časa. Dopolnila sva namreč spodnjo gimnazijo, drugo leto pa hočeva v Maribor v trgovsko šolo, sva tolmačila. Ker imava denar in čas, bo to najlepši način se nekaj naučiti, kakor drugi narodi delajo. V pol letu sva nazaj. Tako sva mu govorila. On naju je gledal in se nama smehljal. "Je že dobro," nama reče, "izgovor je dober, toda ne prideta več nazaj." Seveda mu tega nisva potrdila, ampak ga zagotovila, da bova za Božič doma. Vzel je dve potni knjižici in začel pisati. Tako, doslej vse dobro.

“Za Nežico smo jo krstili.”

Dijaku se je ugodno razlilo v srce, pa je obenem ugibal, kaj naj bi bila tista nemila novica. Prašnikar je tipal v negotovo:

“Osem otrok! Velike reči za starše! Posebno za mater. Ne prenese jih vsaka. Preveč napora in muke. Vse gre po sreči do nekega števila, pa pride ura . . . Sam Bog ve, da mora tako biti na svetu.”

Tonče je nejasno sledil. Le od daleč je lovil misel v besedah. Pa ga je zgrabila slutnja.

“In kako mama?”

Gospod Jakob je planil:

“Mami je dobro, Tonče, verjemi! Mami je dobro. Če ta žena ni šla naravnost v nebesa . . .”

Nerodno je bil zinil, pa se je oddahnil, da je najtežje minilo. V hipnem zanosu si je dijaka pritisnil na prsi, da bi mu ne gledal v obraz.

“Tonče, spomni se, kako ti je naročeno: Sprejmi novico kot mož!”

Fant je bil kakor brez volje in se ni branil objema. Nekaj hipov sta bila kot kip. Potem ga je duhovni nalahko odrinil in mu pogledal v obraz. Dijak je bil bled, da ni bilo v njem kaplje krvi. Komaj je dahnil vprašanje:

“Da je mama umrla, ste rek . . .”

“Bog je odločil. K njemu je šla. Bodi mož, Tonče!”

Dijak je bil mož.

“Pa ni bila še o Božiču nič bolna . . .”

“Nepričakovano, kar nepričakovano! Dan po novem letu je na lepem prišlo. Ti seveda ne razumeš, kako je materam, ko pridejo njihove ure. Tvoja je tako uro sedemkrat dobro prestala, osma ji je bila preveč . . .”

Tonče je stal brez besede. Tudi Prašnikar ni vedel naprej. Oddahnil se je, ko je dijak mirno zaprašal:

“In — pogreb — je že bil . . .?”

“Tretji dan, Tonče. Četrty januarij, nedelja. Vsa fara je bila žalosti polna.”

Dijaku se je zmeglilo pred očmi in se je sesedel na stol. Napetost se mu je sprostila v nezadržan plač. Gospod Jakob je primaknil stol in položil dijaku roko na ramo.

“Bog te tolaži! Ko se razjočeš, bo laglje.”

In ga je pustil, da si je iztočil solze.

“Tonče, zdaj zmoliva očenaš za njen pokoj in potem se imava pogovoriti o raznih rečeh.”

* * *

Dijak je sunkoma odgovarjal na molitev.

“Zdaj stopi z mano po sobi. Vem, kaj ti je v mislih. Ne smeš biti hud name, če ti povem, da sem jaz preprečil, da nisi prišel na pogreb. Če bi te ne poznal, bi mislil, da mi vse življenje odpustil ne boš. Naj ti povem, Tonče, v

Sedaj pa podpis glavarja. Kaj bo?

Kar naenkrat se vrata stranske sobe siloma odpro. Notri stopi mož, ves razburjen in jezen. Začne kregati in oštevati pisarje, ne vem zakaj. Prav ponižno in mirno se mu približa naš advokat, mu ponudi knjižice in pero, da naj podpiše. Še kričeč in ves jezen nad ubogimi, trepetajočimi pisarji, vzame knjižice in pero in se podpiše, ter jih vrže advokatu nazaj, ki nama jih da, ter namigne, da naj hitro odideva. In šla sva, in to hitro, predno bi se glavar premislil. Prepričan sem, da ni vedel, kaj je podpisal. Hvala Bogu!

Z nekim agentom v Ljubljani smo uredili vse za potovanje na suhem in na morju. Naša ladje, **Bismarck**, je imela odpluti iz Hamburga 6. avgusta, 1893.

— — —

Bilo nas je osem. Jaz sem bil najstarejši, torej nekaki vodja kompanije. Imen vseh ne vem več. Vendar v naši izselniški družbi so bili, g. Franc Rant, ki je pozneje župnikoval jako uspešno na nemških farah št. Pavelske nadškofije v Minnesota. Potem g. Franc Ažbe, iz Stare Oslice nad Škofjo Loko, ki je kot župnik Matere Božje, v Waukegan, Ill. v pokoju umrl. l. 1932, v Škofji Loki, Jugoslavija. Gospod Lampert je po dveh letih moral zopet nazaj v domovino radi zdravja. On je postal duhovnik v Istri. Tudi pokojni g. Janez C. Mertel je bil iz naše družbe. Drugih noben

temle slovesnem trenutku, kaj mislim o tebi. Nekaj mi pravi, da si odločen za velike reči. In jih dosegel ne boš, če te karkoli zmoti pri tvojem učenju. Doma je bilo vse narobe in oče je bil kot iz sebe. In sem vedel, da bi te ne bil pustil nazaj, če bi prišel na pogreb. In potem bi vse padlo iz tira. Kako bi jaz pred Bogom odgovor dajal! In pred materjo tvojo, ki te je meni izročila uro pred smrtjo . . .”

Obstal je za hip in se obrnil v stran. Potem se je nagnil k dijaku.

“Reci, moj sinko, da nisem napak ravnal . . .”

Iz dolžne pokorščine, ki je je bil vajen fant kot vsakdanjega kruha, je dahnil brez lastnega preudarka:

“Prav ste ravnali in Bog vam povrni!”

“In še bolj hvala tebi, Tonče! Daj mi roko, da nisi zameril. Zdaj bova kaj drugega rekla. Kakšno po domače o Slomu in takih rečeh. In potem mi boš obljubil, da boš molil za mater, vse drugo pa prepustil Bogu in pridno študiral. In da se ne boš vdajal žalostnim mislim.”

“Ne bom. In Bog mi pomagaj!”

“Moška je ta, takega te imam rad. In vem tudi, kdaj ti bom lahko povedal vse iz srca, kar zdajle mislim o tebi . . .”

Gospod Jakob se je zagledal kakor v daljno bodočnost, dijak pa ni razumel besede. In je duhovni brž zaobrnil pogovor. O očetu in njegovi zahtevi, da se Tonče vrne na Slom. Zato je tudi sam mislil, da bi ga danes vzel domov za dan ali dva. Oče bi se vnesel med tem in fant bi se vrnil nazaj. Pa ravnatelj in profesor ne pustita in jemljeta nase vso odgovornost. In je seveda tako še bolj prav.

Tonče je bil pripravljen na vse. Pomiril se je skoraj docela. Čas jima je hitro potekal in nista opazila, da se bliža četrta.

Potrvalo je in vstopil je Hirsch. Z enim pogledom je premeril položaj in razumel. Ves prijateljski je stopil k dijaku.

“Saj sem vedel, da znaš biti mož. Sprejmi tudi moje globoko sožalje. In tvoja nova mati je tukaj s teboj.”

Obrnil se je k Prašnikarju in mu stisnil roko. Skoraj preburno. Duhovni se je zmedel za hip. Potem je pravil ravnatelj, kako je Tonče dober za študij, kako ga je sprva nemščina trla, pa da je zmagal v par mesecih, kar bi drugim dajalo za leta opravka.

Tedaj je nujno potrkalo od zunaj in planil je v sobo Zupančič. Bil je ves zasopljen in nagel.

“Moje sožalje, mladi prijatelj! Pa že vidim, da si junaško prestal. Stopi zdaj v sobo tja zraven, imam z gospodom važen razgovor.”

ni postal duhovnik. Kam so se razšli, ne vem.

Torej, zgodaj 3. avgusta 1893, sem vzel slovo od svoje rodne nove kamnate hiše na Rudnem. — Pozabil sem povedati, da smo leta 1892 sezidali novo hišo v Logu, na Rudnem. V počitnicah sem nosil malto in kamenje. Stara, iz hlodov narejena hiša, je bila podrtá l. 1899. Še zmerom vsako soboto tam prižigajo lučko pri križu, kjer nam je tekla zibelka, kjer so spali zadnje spanje mrličí družine.

— — —

Potovanje po Evropi ni bilo posebno zanimivo. Peljali smo se čez Trbiž, gori čez Avstrijsko in Nemško v Hamburg. Tam smo morali čakati dva dni, predno smo prišli na ladjo **Bismarck**. Vozili smo se v “živinskem deku” kjer smo bili segnani skupaj kot živali. Nič ni bilo prijetno, jed pa najmanj. Plačali smo nekateri postrežniku marko za krožnik jedi iz drugega razreda, ki je bilo zelo dobro.

Še sedaj vidim kuharje doli v našem prostoru, kako so zajemali jed iz kotlov, velikih kakor kad, z velikimi lopatami, poodbnim žlicam, in delili popotnikom. Bili so vsake vrste ljudje, iz vseh krajev in dežel Evrope. Seveda tudi morska bolezen se nas je prijela.

Toda vse smo prestali, in v devetih dnevih smo srečno prišli v New York, kjer so nas izkrcali na **Battery**, kjer je sedaj velik akvarijum. Tam smo spet čakali nekaj ur, ko nas naenkrat razdele.

Tonče je ubogal in ostala sta vprašujoče zrla v vihar-nega profesorja.

“Oče Marko je s sanmi po vaju prišel, gospod provi-zor. Iskal je dijaka na stanovanju, potem je prišel poiz-vedovat k šolskemu slugi. In sem slučajno mimo korakal. Pa sem naročil, naj lepo počaka. Gospod ravnatelj, vi pridržite dijaka in mu vse potrebno povejte. Midva z duhovnim gospodom prevzameva očeta, da bo vse prav. Načrt narejen, na delo kar brž! Ena, dve, tri . . .”

Tak je bil profesor Zupančič. Prašnikar se je ne-malo začudil. Kaj je nenadoma Marka prineslo?

Ko sta bila že blizu gimnazije, je rekel Zupančič:

“Prepustite danes meni besedo. Vem, da je mož s Sloma vas že preveč vaju. Danes bo bolj pripravljen meni verjeti, ha, ha!”

Prašnikar je skoraj hvaležno prikimal.

(Dalje prihodnjič.)

BEAUTIFUL REPRODUCTION OF FAMOUS PAINTING OF BISHOP F. BARAGA

APOSTLE OF THE CHIPPEWAS

(Suitable for framing)

Made available for every home by the

**Bishop Baraga
Association**

Order them for yourself and friends.

Price: 25c

Address:

**Bishop Baraga Association
St. Mary's Seminary
Lemont, Illinois**

Nas tri, Ranta, Lamperta in mene za Pennsylvanio; druge pa za Minnesoto. Komaj smo imeli čas reči “z Bogom”. Razun Ažbeta in Mertla, pozneje nisem nobenega več videl in tudi ne vem, kaj se je z njimi zgodilo. To je bilo 21. avg. 1893.

Na Pennsylvania R. R. smo se vozili iz New Yorka celo noč. Drugo jutro smo bili v Altoona. Ker sem bil lačen, sem kupil nekaj sadja, med drugim tudi banane. Nisem vedel, kaj je to in kako to reč jesti. Čakal sem da je sopotnik začel jesti svoje. Ko sem videl, kako gre, sem tudi jaz tako naredil — omajil in jedel. Toda okus mi je bil tuj in zoprni, zato sem vseh šest vrgel skozi okno.

Ko smo se vozili gori čez **Horse Shoe Bend** nad Altoona, sem zmerom gledal, kje so Indijanci. Pa jih ni bilo in tudi nobenega nisem zagledal še šest let pozneje.

Ko smo 23. avgusta izstopili v Latrobe, Pa., sem se čudil, da nas ni noben čakal kljub temu, da smo poslali telegram iz New Yorka. Zvedeli smo, da niso nobenega telegrama prejeli. Bili smo ogoljufani v New Yorku.

Benediktinski očetje so nas prijazno sprejeli in nas peljali v obednico, kjer smo prav dobro jedli. Na mizi so bili **roasted ears of corn**, med drugimi jedili. Čudni, ti Amerikanci, smo si mislili, kako jedo koruzo, kot pri nas konji.

Prvi, ki nas je sprejel, je bil Dom Anton Wirtner, tedajni ravnatelj školastikov.

Dal nas je v roke mladega prefekta, Dom Justa Wirth, pokojnega mojega opata v St. Bede. On nam je vse razkazal in mesto odkazal v učilnici in v spalnici. Takrat še ni bilo dijakov v zavodu, ker so bile počitnice. Bilo pa je nekaj fantov, Evropejcev, ki niso imeli kam iti. Eden zelo prijazen, preoblečen v meniško haljo kot školastik, Dom Pius Blum pozneje, je bil naš vodnik in svetovalec. Pokazal nam je tudi bližno pogorje, **Chesnut Ridge**, katero je imenoval zelo veliko in visoko. Vrh tega pogorja ima opatija veliko, 1100 akrov posestvo, nekaj obdelanega, večinoma pa gozdnatega. Tam imajo veliko, prostorno hišo in kapelo, nekako letovišče, kamor hodijo novinci krompir saditi in kopati, kleriki in duhovniki pa na oddih v gorski zrak. Je res lep kraj, in vselej smo se veselili, kadar smo dobili dovoljenje iti gori, kar ni bilo velikokrat.

Ko se je začela šola, smo bili mi trije in še dva druga novodošla dijaka iz Nemškega, sedanji Dom Felix Feller, zgodovinar, in Dom Roman Niebler, župnik, dani v posebni razred, šeste latinske. Učil nas je latinščino Dom Anton Wirtner v nemščini, ker angleškega jezika nismo znali. Tudi angleškega jezika nas je učil.

Prešlo je leto 1893-94. Da, omenim naj še, da smo bili preoblečeni v habit kot školastiki, 8. dec. 1893. Takrat sem jaz tudi premenil ime sv. Jurja za sv. Wenceslava,

moje novo meniško ime. Pozabil sem že katera imena sta si Rant in Lampert izbrala.

Meni so se kraj, samostan in menihi takoj dopadli. Zdelo se mi je, da sem tukaj res doma. Ne tako Rant in Lampert. Ona dva nista hotela ostati, zato sta se dopisevala z g. Solnce-tom v St. Paulu, Minn., da naj ju spravi tja v semenišče. Gospod jima je res vse uredil in tudi zame preskrbel. Toda jaz sem odrekel ponudbo. Nista me rada samega pustila med samimi Nemci, vendar vztrajal sem, Bogu hvaležen. Ona dva sta odšla konec šolskega leta 1894.

Še tisto poletje sem bil sprejet v novincijate, med tem ko sta tista dva omenjena Nemca, radi angleščine, morala ostati v školastiku še eno leto. Mene so potisnili naprej zaradi slovenščine, ker takrat ni bilo nobenega Slovana v samostanu. Slovani pa, (Slovakov, Čehov, Poljakov, Hrvatov in Slovencev), je bilo vse polno v okolici, ker cela pokrajina je en premogovnik za drugim. Pri samostanu je bila župnija — ni tri milje stran proti gorovju, — katero so ustanovili Benediktinci, l. 1888 in jo oskrbovali. Pod ta zvon so spadale tri bližnje premogarske naselbine: Whitney, četrtr milje daleč; Hasletter, eno miljo; in Bagley, ustanovljena l. 1897, dve milji.

Ker je edini Slovan v Opatiji, Dom Theophil Pleut, rodom Čeh, zapustil samostan, mislim l. 1894, sem bil jaz edini, ki sem razumel Slova-

ne. Vporabljali so me za tolmača že v novicijatu. Takoj sem uvidel, da samo s slovenščino ne pridem daleč, zato sem se pričel učiti slovaškega jezika.

V onih časih je bila imigracija na višku. Tisoči in tisoči so prihajali, posebno Slovani. Slovaki so bili zares dober narod, pobožno, bogaboječe ljudstvo. V cerkev so radi prihajali, čeprav niso imeli svojega duhovnika, ki bi jih bil razumel. Angleško, seveda, je le malokdo znal. Če je duhovnik ravnal z njimi kot katoličan mora ravnati s so-verniki, so imeli do njega neomejeno zaupanje, posebno če je bil zmožen njih jezika.

(Dalje prihodnjič.)

Zadnji čas

Mož prinese z lova zajca, ki ga je pa v štacuni kupil, in ga bahato izroči ženi. Žena nese zajca v kuhinjo, ko pa pride nazaj, pravi: "No, prav zadnji čas je bil, da si tega zajca ustrelil, ker že diši."

Ali se izplača?

Lenka: "Liza, ali si res odslovila kuharico in sedaj sama kuhaš? Saj se ti ne izplača."

Liza: "O pač. Odkar sama kuham, moj mož polovico manj poje."

Prijatelj otrok

"Brez otrok ne bi mogel živeti."

"Imate veliko družino?"

"Ne, ampak otroški zdravnik sem."

V UBOŠTVU IN V HREPENENJU

Ksaver Meško

POZNO v noč sem se vrnil. Doma me je čakalo izporočilo: "Na izpoved!"

Nekaj minut pozneje sva se s cerkvenikom potopila v temno, molčečo noč. Iz stare kovinaste svetilke, okrogle, kroginkrog preluknjane, je lilo skoz male, podolgovate luknje le toliko svetlobe, da nama je za silo kazala, kod se vije pot.

Skoro osemdesetletna starka je pričakovala svojega Gospoda in Boga, da naredi račun z njim in se pokrepča z njim za pot v večnost. Bila je sirota, da je ni bilo enake v bližini. Gospodinjala je zetu, delavcu s štirimali malimi otroki. Žena delavčeva, bolničnica hči, je pred letom zapustila moža, ko je bil najmlajši otrok šele nekaj mesecev star. Šla je za drugim; zdaj živi v mestu z njim.

Stopil sem v nizko, zatohlo sobo. Drobnaveča v začrnelim svečniku na mizi jo je le za silo razsvetljevala. V postelji za durmi je spalo vseh četvero otrok. V postelji ob drugi steni je zdihovala bolnica.

Otrok se nobeden ni predramil, ko sva s cerkvenikom vstopila. Le največja deklica, petletna je ob cingljanju zvončka malo privzdignila glavo; zašepetala je nekaj nerazumljivih besed in je takoj spet spala.

Bolničin zet in cerkvenik sta odšla iz sobe. — — — Končala sva.

"Zdaj pa se zgodi, kakor je božja volja!" — je govorila bolnica s težkim glasom. Soplja je naglo in hropeče, z roko se je prijemala za izsušene prsi in je strmela v strop, ki je bil od brljave luči le slabo razsvetljen, dasi je bila soba nizka.

"Le kaj bo z otroki, z ubogimi črvički? Da jim je mati to storila! Da jih je mogla pustiti! — Nobeden otrok mi ni delal takih skrbi kakor ta. Vsi so dobri in pridni. A ta mi naredi tako sramoto! O Jezus, Jezus!"

V hropeče ihtenje so se prelile grenke tožbe.

Sredi sobe pa je stal zet-delavec, majhen, suh in slaboten. Ob joku taščinem se je razvnel. S slabotnimi rokami je nervozno mahal po težkem vzduhu in se je srdil z visokim glasom:

"Takšna žena! Zapusti moža in živi z drugim. Saj vendar ni več neumno dekcle. Zakaj pa me je vzela! In otroke pusti! Kdo pa naj jih vzgaja? Jaz moram na delo. Kako pa naj sicer živimo? Mati? Saj ne zmorejo več vsega dela. Dosedaj so se silili. A zdaj jih je zmagalo. In kaj bo, če umrejo?"

Naslonil se je ob mizo. S slabotno roko si je brisal potno čelo in si gladil redke lase. Plašno in bolestno so mu begale oči od jokajoče bolnice na speče otroke, od otrok spet na bolnico.

"Ko bi se vrnila! Saj ve, v kakšnih stiskah smo. Siromaštvo, bolezen, otroci brez oskrbe! Niti ne opere jim nihče. Kako bi naj mati? Saj se še sami v postelji ne morejo dvigniti."

Utihnil je in premišljeval.

Iz postelje pa so se med ihtenjem slišali bridki vzdih: "Tako sramoto mi je naredila! O moj ljubi Jezus!"

"Ko bi vsaj mesečno kaj dala za otroke! Da bi vsaj perico plačal."

Smilil se mi je v srce. Vendar sem vedel, da mu z lažnivo besedo ne bo pomagado. Zato sem govoril naravnost.

"Težko bo. Če je padla že tako globoko, da otrok pozabi . . ."

Ni me poslušal.

"Vse je tako drago. Samo perici sem moral dati ta teden tri krone. Dve kroni in pol pa na dan zaslužim. Stanovanje drago, kje pa je živež?"

Umolknil je; utrinjal je svečo. Slišalo se je le glasno, naglo dihanje bolnice, tišje, enakomerno dihanje otrok.

"Ko bi se Vi za stvar zavzeli!"

"A prisiliti je ne morem, naj se vrne k Vam."

"A da nikjer ne bi stanovanja dobila! Ko bi to dosegli. Saj so vendar še zakoni! In pravijo, da tudi po posvetnih zakonih ne smejo kar tako skupaj živeti. Ko bi na magistratu ali glavarstvu dosegli, da jih povsod izženejo in razženejo."

“Bojim se, da ne bo mogoče. Zakoni — veste, hudo je dandanes z zakoni. So in niso.”

“Vem, vem. Povsod je tako: za siromaka ničesar! Niti pravice ne!”

Razsrdil se je.

“Ah, saj je ne maram več! Ne sme mi več pred oči. Bi mi le deco pohujšala! — Kaj bo z otroci, ko izvedo, kakšno mater imajo! Ne, ne sme mi blizu!”

Glas mu je drhtel. A zdelo se mi je, da ni bilo samo od jeze. —

Že sva stala s cerkvenikom na cesti pred to veliko, mračno delavniško kosarno. Kar sem opazil, da sem pozabil na mizi rožni venec.

“Počakajte malo! Takoj pridem.”

Polagoma in previdno sem se po temnem in zatohlem hodniku pritipal do duri. Potrkal sem in vstopil, dasi mi nihče ni rekel: “Noter.”

Bedni mož je sedel na velikem stolu ob mizi, kamor je pač omahnil, ko sem sobo zapustil. Drobna glava mu je zlezla povsem med rame, da se mi je zdel majhen in slaboten kakor otrok.

Nič začudenja ni pokazal, da sem se vrnil. Tudi ni povprašal, čemu sem spet prišel. Kakor se ne bi bila poslovala, mi je spet zagotavljal:

“Ne, ne maram je, ne sme priti. Vun jo vržem, ničvrednico!”

Zdaj sem slišal in čutil jasneje nego poprej: iz slednje besede je kričalo hrepeneenje in prošnja:

“Pridi, pridi! Vse ti odpustim!”

Človeško srce — večno nemirno, hrepeneče vekomaj . . .

Divje ženske

“Ko mi je bilo morje razbilo ladjo,” je pripovedoval kapitan Vlasič, “me je vrglo na otok, kjer so bile same divje ženske in vse brez jezika.”

“Ta je lepa!” se oglasi neka dama, “potem pa niso mogle nič govoriti.”

“Saj zato so bile najbolj divje,” odvrne kapitan Vlasič.

REŠETKA MOJSTRA DOMINIKA

V Toledu sem spoznal tega mojstra. Bil je bogat in vpliven mož, v čigar delavnico so ljudje samo razoglavi vstopili, če so hoteli pri njem kaj naročiti. Zakaj ta mož, ki je slovel kot umetni obrtnik za izdelovanje okrasnih kovaških del po polovici Španije, je imel toliko naročil od duhovskih in posvetnih gospodov, da se mu ni bilo treba nikomur klanjati. Če je sprejel kako naročilo, je bila to že kar milost, ki je ni podelil vsakršnemu človeku. To sem moral doživeti tudi jaz, ki sem bil prišel k njemu v imenu kralja z naročilom za neki kraljevski lovski gradič. Mojster mi je dejal, da ga to naročilo jako časti in da se zahvaljuje Njegovemu Veličanstvu za to čast, zaeno pa, da mora prav vdan izjaviti, da mu je nemogoče prevzeti to delo. Da je kralj za nekaj dni prepozno prišel s tem naročilom, ker je bil on pravkar prevzel velikansko delo, ki mu bo za leta dolgo vzelo vse sile in moči; zanesel se je namreč, da bo za šest tisoč dve sto dukatov naredil rešetko za pred oltar v stolnici Toledu, svojem rojstnem mestu.

Medtem ko je to govoril, sem opazoval mojstra in sem videl, da ne more navzlic temu, da je, kolikor je le mogel, obvladal izraz obraza in glasu, skriti neznankega ponosa zaradi tega dela. Temu mojstru velike slave je bilo njegovo mesto vse; njemu je bila čast, da more napraviti delo za katedralo svojega mesta, več ko vse druge časti.

Mojstru Dominiku se je bržčas jako dobro zdelo, kako spoštljivo sem sprejel njegovo odpoved in da po tihem soglašam z njegovim opravičilom. Kaj prijazno me je gledal in me povabil, naj malo ostanem v njegovi hiši. Tedaj sem si ogledal njegovo delavnico, kjer so bili prekrasni kovaški izdelki; obstal sem tudi nekoliko pri njegovih pomočnikih, ki so pravkar upogibali razbeljene železne palice za nežna cvetlična stebila. Iz vsega tega sem spoznal, da ima obrt mojstra Dominika vprav zlato

podlago in da se ne bo njegova hiša na tem temelju nikoli omajala.

Ko sem pohvalil njegove tvorbe, se je mojster kar odmaknil in mi presekala besedo, češ, da vse to, kar sem videl, ni prav nič spričo tistega dela, ki ga ima zdaj v mislih in ki bo krona njegovega življenja in delovanja. Prijateljsko sva se poslovila in vesel sem bil, da sem spoznal tega človeka, ki se je zdelo, da je narejen iz tiste skale, ki se na njej dviga mesto Toledo iznad reke Tajo.

*

Opravki na dvoru so mi potem vzeli ves čas. Saj veste, da se je naš kralj boril tedaj z neverniki in je bil kasneje prisiljen, da se je odpovedal prestolu. In tako sem šele čez dve leti prišel spet v Toledo in koj, ko sem utegnil, sem poiskal mojstra Dominika. Čudili se mi boste, če vam povem, da sem gredoč po ozki ulici proti hiši gospoda Dominika nekaj hudega zaslutil, da sem imel občutek nekakšne nesreče, ki pa nisem vedel, komu in odkod naj bi pretela.

Od vseh strani je brnelo radostno udarjanje izdelovalcev orožja. Dominikova hiša je bila namreč v tistem delu mesta, kjer so izdelovali ono odlično toleško orožje, ki pravijo o njem arabske besede, "da so sončni žarki, spremenjeni v jeklo."

Čeprav je bilo torej krog mene vse tako veselo, se nisem mogel iznebiti teže in po-bitosti in ko sem se približal mojstroví hiši, se mi je zazdelo, da so njeni temelji omajani.

Mojstra sem dobil sredi dela, a ko sem pristopil k njemu in me je on pogledal, sem videl, ne da bi bil spoznal, kje in kako, da se je on prav tako čudno spremenil in se začel rušiti ko njegova hiša. Nisem pa vedel, ali je on tako pogubno vplival na hišo ali pa je nesreča hiše delovala nanj.

Pozdravil sem mojstra in on mi je spočetka začudeno, nato pa prijazno odzdravil. Takoj sem vprašal, kako je z njegovim delom in pokazal mi je, koliko je bilo že izgotovljenega.

To je bil pač čudež kovaške umetnosti v celoti in v poedinih delih s svojim kar sceloma ukrivljenim steblovjem, s svojimi vrt-

nicami in lilijami, s kipci, ki so v zankah in zavojih stopali navzgor in navzdol, da je bilo človeku ob pogledu na to umetnino, da bi se smejal in jokal od veselja.

Zazdelo se mi je, da mojster ne gleda na svoje delo z zadoščenjem, marveč nekam sovražno, nekam tako, kakor motri človek svojega nasprotnika, kateri si ga bo zaslužnil.

Zatorej sem ga vprašal, ali ga to delo, ki je videti tako nežno in radostno, tolikanj mori, da je videti, ko da ga sovraži? A mojster je, ne da bi me pogledal, ko da ne more oči odmakniti s svoje umetnine, dejal, da mora to svoje delo sovražno gledati, ker bo moral dati zanj vse svoje imetje in življenje.

To me je seveda jako osupnilo in prigo-varjal sem mu, naj mi vendar pove, zakaj da je tako nejevoljen. Globoko je zavzdihnil in še enkrat ponovil, da naj dobesedno razumem, kar je rekel. Za to svojo umetnino se je bil hudo uračunal in za šest tisoč dukatov je ne bo mogel dovršiti in ga bo vse skupaj stalo tri — in štirikrat več. — Čeprav je vse to razložil kapitlju, se gospodje vendar niso ozirali na njegove besede in prošnje in se držijo dane pogodbe. — In tako se je začelo krušiti njegovo premoženje in izginjati od njega: zadolžil se je zaradi gotovine pri Judih, ki so mu za obresti pobrali že ves denar in njive in hišo zunaj mesta in že je tudi ta hiša tako zadolžena, da kmalu niti en kamen ne bo več njegov.

Ves osupel sem ga poslušal in ker sem mu hotel kot prijatelj pomagati, sem mu dejal, da v takih okoliščinah na vsak način ne sme nadaljevati dela, ki bi ga do dna uničilo.

A ta moj dobri svet je izzval hud odpor Dominika Cespedesa. Kot bi ga kaj pičilo, je vzrojil in kričal, ko da bi ga bi hotel s silo odtrgati od njegovega dela in na ves glas je besno vpil: "In če pri tem izgubim hišo in ženo in otroke, pa ne bom odnehal! Delo mi je bilo poverjeno in jaz živim in umrjem zanj!"

Ko se je nekoliko pomiril, je povedal, da drugi mojstri kar prežijo na to, da bi dal izpuliti to naročilo.

Še enkrat sem mu poskušal prigo-varjati

in sem mu svetoval, naj izvrši delo z bolj ceneni sredstvi in naj opusti to razkošno bogatijo in naj napravi toliko, kolikor se da pač napraviti za denar, ki so se bili zanj zmenili. A tedaj je vzrojil še bolj ko prej, rekoč, da je napravil sam tak načrt in da izvrši rešetko le po tem načrtu in prav nič drugače, da bo to krasota in lepota posebne vrste in ne bo manjkal niti noben venček, ne nobena vejica.

S skrbjo sem sprevidel, da je postal ta svobodni in ponosni človek vprav zaradi svojih najsvobodnejših in najponosnejših načrtov sam svoj suženj. Saj sem šele pozneje spoznal, da je bilo prav to, za navadno pamet nerazumljivo početje le popolno žrtvovanje Najvišjemu in s tem osvobojenje samega sebe.

Želeč mu vse najboljše k njegovemu delu, sem odšel od mojstra Dominika in sem bil prepričan, da ga bo to delo umorilo.

*

Spet je minilo nekaj časa in nekega dne sem slučajno zvedel, da je Dominik Cespedes umrl, ko je dokončal umetnino.

Vest me je pekla, ker sem si zmeraj očital, da bi bil mogel kako pomagati velikemu mojstru. Zato sem iskal prilike, da sem odpotoval v Toledo.

Moja prva pot je bila k hiši mojstra Dominika, kjer sem dobil barvarsko delavnico v njegovem domu.

Ves žalosten in skesan sem odšel k nadškofu in ko sva se začela po kosilu domače pomenkovati, sem zvedel, da je slavni mojster natančno tako dovršil rešetko, kakor se je bil namenil, niti za spoznanje drugače, da je bila prav tako fina in prelestna, kakor mu je bila velevala njegova častihlepna duša. Tako je njegova rešetka resnično čudovita umetnina, ki se more meriti z vsemi zakladi te cerkve, če jih celo ne prekaša! Zaradi tega je seveda vse njegovo premoženje izginilo, njegova polja so prekovana v steblovje in železno cvetje, njegovo posestvo je spremenjeno v ščite, grbe in čaše, iz njegove hiše in delavnice so nastali levi, jastrebi in igrajoči se otroci. Kmalu po dokončanem delu je umrl kot berač.

S trpkim okusom sem bil odšel od nad-

škofa in sem priorju, ki me je po naročilu nadškofa spremil v stolnico, kaj redkobesedno odgovarjal.

Ko sva šla čez trg pred Puerto des Reloi, me je prior dregnil v bok, rekoč: "Lejte, gospod, tisto žensko pri vratih; to je vdova mojstra Dominika."

Mrzlo me je spreletelo po hrbtu, ko sem zagledal mojstrovo gospo pri cerkvenih vratih, kako je imela nekaj molkov v roki, ki jih je prodajala. Dva otroka, osem- in desetletna, sta čepela zraven nje na tlaku in sta naju pogledala. Videti jima je bilo, da še ne znata beračiti, a da se bosta temu poslu kaj kmalu privadila. Vsem trem je zrla beda iz oči, a prenašali so jo s ponosom, tako da nisi mogel videti, da bi bila njih osebnost kaj zmanjšana in da bi se zazdeli kaj manj ko prej.

Ves klavern in ko da sem sokriv nesreče, sem hotel stopiti mimo žene, a prior mi je zastavil pot, da nisem mogel mimo, in je vzkliknil: "Lejte, gospa, ta gospod je poznal vašega moža!"

Mrzlo in jasno me je pogledala in bilo mi je, ko da je za njenim čelom šinila misel: Poznal si ga in mu nisi pomagal? A koj je ta mrzli plamen izginil iz njenega pogleda in pozdravila me je, ne tako, kakor beračica pred cerkvenimi vrati, marveč kakor da bi me sprejela sredi svojega bogastva v domači hiši.

Prior pa, ki je nemara občutil, kar je viselo med nama v ozračju, je bil primoran, da se je nekako opravičil, rekoč: "Veste gospod, saj se bomo zavzeli zanje in zaradi nas jim pač ne bo treba stradati."

Niti zdrznila se ni, le njen pogled je bil spet jasnejši in bolj mrzel. Naglo sem povzel besedo in povedal, kako sem bil prišel k njenemu možu in kako visoko cenim njegovo delo, ki ga pa seveda še nisem videl v vsej popolnosti. Ko sem opazil, kako so ji moje besede dobro dele in da ni mogla razbrati iz njih niti ponižanja niti zlohnotnosti, sem jo nehote zaprosil, naj vstopi z menoj v stolnico in me odvede k umetnini svojega moža.

Šele zdaj, v tem hipu sem videl, kako so ji lica nalahno zardela. Nalahno je skloni-

la glavo in šla pred menoj. Odvedla me je k rešetki in že sem občudovaje strmel v prekrasno delo mojstra Dominika. Nebroj vitic in stebel je kar stopalo iz temnine in se stekalo v poedinih točkah, kjer so bili pozlačeni ščiti liki božji besedi, ki družijo in razrešuje vso svobodo, sleherni začetek in konec vseh zmed na zemlji.

Ko sem pa iz dna duše občudoval to prelest, sem se spet ozrl na ubogo ženo kraj sebe. Domislil sem se, ali ni greh, da človek žrtvuje svoje in vseh svojcev življenje mrtvi umetnini? In nisem mogel drugače, ko da sem dejal, kako strašno je to, da je v teh železnih viticah zapletena poguba njenega moža in beda nje in njenih otrok.

Ali veste, gospodje, kaj mi je žena odgovorila? "A delo stoji! In za nič manj, kakor je bilo mišljeno!"

Tedaj se je megla še enkrat vzdignila, motna sopara iz čarobnih globin Toleda me je začela obdajati, da me je bilo kar strah. A notri je gorela luč, ki je pregnala soparo ko vihar. Ta vihar je prišel iz luči in vsa katedrala je je bila polna. In če bi vam hotel z besedami povedati, kako je bilo, tedaj bi dejal, da je bila strahota in sreča in zdelo se mi je, da se pogrezam v tisto veliko, neskončno skrivnost, kako se more vse pozemsko spremeniti v večnostno.

(H. K. Strobl.)

Privlačnost

Neko izobraževalno društvo na Slovenskem se je začelo baviti tudi s predstavami. V društveni dvorani so postavili oder, kjer so imeli vsak večer gledališke skušnje za prvo predstavo "Genovefe".

Na dan predstave je bila dvorana nabito polna.

"Kako pa to, da je pri vas gledališče tako strašno polno?" vpraša tujec, ki ni poznal razmer.

"Veste," mu odvrne domačin, "županova koza nastopi kot košuta."

MOJE IN TVOJE NAŠE IN VAŠE

PREMNOGO je ljubiteljev denarja, zlatnine, draguljev, posebno koles, kur in klobas. Tistemu, ki si vse te in slične dobrine v pregrešnem pohlepu po njih na zvit način prisvaja, pravimo tat. Vsepovsod, zlasti v mestih, žive na tuj račun tatoviči jajc na trgu, dragocenih čipk in nogavic po trgovinah, dežnikov ter zimskih sukenj po kavarnah. Po kmetih kradejo krompir, drva in smreke iz gozdov, grozdje po vinogradih. Nekaterih se prime vse, kar koli dosežejo, pa naj si že ima kakšno vrednost ali ne. Kradejo iz navade in trdijo, da je v kraji neke posebne vrste čar, ki se mu ni moči zoperstavljati. Ti so prav navadni, prostaški zmikavti, le kadar je tak tiček ali tičica hudo gosposki, se ne zgražamo, ampak obžalujemo: "Eh, kleptomani je". Prilika ustvarja tatu. Če redno puščaš denarnico na mizi, vzgojiš v družini tatu. Med tatiče štejemo tudi deco, ki si s stojnic skrivaj lasti lect. Kdor hodi na sosedov vrt trest jabolka, je "rabutar". Tat iz potrebe prav gotovo ni prehud grešnik. Ime se ga prime šele takrat, kadar ga zalotijo, sicer je zgolj "izenačevalni element". Nekatera ženščina "krade kakor sraka". Pravijo, da so vse skuštrane in tudi škilijo. Barabica se pohvali, da je pri kopanju "sunil" srebrno tobačnico, medtem ko ti pobalin s kolesa "pofuli" luč in dinamo. Vajenec zaupa tovarišu, da je gospodarju "poštosal" pet dinarjev. Blagajnika, ki vzdržuje tudi ljubico, se rado kaj "prime", posebno še, če "rokuje" z novci podpornega društva in opravlja ta posel že več ko pet let. Kadar mu nenadno pogledajo v predal, se izgovarja, da si je denar samo trenutno "izposodil", ga bo pa vrnil še "danes". Kdor odnese poleg polne dote srečno tudi pete, je zavidanja vreden "defraudant". Pravimo, vzela ga je noč, obenem svojemu znancu pomežiknemo, zasukamo roko nazven in pomignemo s prsti. Če hkrati še požvižgne-

mo, razume vsak butec, da gre za večjo transakcijo.

Med tatovi so pravi mojstri in rekorderji, velika večina pa je diletant ali uboga neroda.

*

Znana je povest o gospodu, ki mu je bila sredi ceste ukradena zlata ura z verižico vred. Ko je opazil tatvino, mu je kajpak zastala noga, sapa in srce. Hentaj te, in uro je imel kar dvakrat speto z verižico na telovniku! Kako je to, da ni ničesar opazil in nič čutil? Po napornem tuhtanju je šel ter inseriral v dnevnikih: "Prosim osebo, ki si je včeraj na cesti šakegor prilastila uro z verižico, naj mi jo vrne, ker mi je zelo drag spomin. Dal bom 5000 din nagrade, torej več, kot je vse skupaj vredno. Jamčim za varnost! N. N. Cesta Y."

Že drugi dan po oklicu potrka tat pri gospodu, mu pomoli uro z verižico pred nos, a zahteva najprej nagrado. Ko dobi denar, vrne uro, ki si jo gospod vtakne v žep ter skrbno spne z verižico. Zadovoljen in smehljaje ga pozove:

"Zdaj mi pa še povejte, kako ste to napravili, da nisem nič opazil, nič čutil, ne kdaj, ne kako."

Poštenjakovič se lokavo namuzne: "Čisto preprosto, samo takole . . ." in se prav nalahno obregne vanj.

Gospod je v dvomu še vedno majal z glavo, ko jo je bil tat že davno odkuril. Toda kako pobledi, ko hoče pogledati na uro, pa ure spet nič več ni . . . Prebrisanec ga je pošteno oskubel.

*

S prijateljem sva se zgodaj popoldne vrnila z lova. Ker sva bila lačna in utrujena, sva krenila v prvo večjo predmestno krčmo. Vrt za hišo je bil delno pregrajen s plotom, ves pa je bil zavarovan z živo mejo. Ker je bil v senci in kljub milemu jesenskemu dnevu prazen, sva rajši stopila v hišo in v večjo gostinsko sobo, kjer sva sedla za mizo v levem kotu. Razen nekega moža, ki je v drugem kotu bral časopis, in natakariče, ni bilo nikogar. Odložila sva nahrbtnike in obesila puške — imela sva tri — na steno. Po prvih grizljajih sva nadaljevala pogo-

vor o lovskem tatu, ki ga je bil tovariš davi zasačil v svojem lovišču. Prijatelj je sploh rad veliko govoril, in zdaj je spet, menda že dvajsetič, ropotal:

"Mera je polna! Ovadil ga bom, kakor tukaj sedim, za zgled drugim!" Vilice in nož sta mu pri teh besedah kar zaškrtała na krožniku.

"Ali ni že dovolj huda kazen, ker si mu zaplenil puško?"

"Ne in ne! Prvič zaradi morale, drugič ker se je zgodilo že drugi pot, da sem ga zalotil v lovišču, in tretjič, ker je treba te vrste tatvino na vsak način zatreti. Že lani sem ga ujel, ko je ravno nastavljal zanke za zajca."

Med razkladanjem sta vstopila dva nova gosta. Starejši je takoj sedel k mizi, mlajši pa, ki je bil videti ves nov in prazničen, je šel naprej k točilni mizi. Ni se mu hotelo že sesti, temveč je takoj jel dvoriti brhki točajki ter vanjo siliti. Ker ga je že nekaj kratov ošvrknila po roki, se je užaljen zasukal na peti, zahteval vina, potem pa sedel k pajdašu. Ta mu je z glavo namignil na naju, nakar je petelinček malomarno zamahnil z roko; videti je bilo, da bolj nerad, toda je vendar snel svoj klobuk ter ga položil poleg sebe na stol. Trčila sta, se tiho pomenkovala in se zdaj pa zdaj zaljubljeno ozirala v natakaričo, ki se jima je nasmihovala. Kmalu jo je nekdo poklical pri odprtih vratih in dekle je odhitelo iz sobe. Ker je ni bilo dlje časa na spregled, je šel mlajši za njo. Naposled jo je za obema pobral še starejši.

Ko se podjetna gosta vrneti k mizi; že zamre mlajšemu na ustih smeh ter se mu namršči čelo; iskaje se ozira po sobi, kakor bi kaj izgubil. Ostro motri čitajočega gosta, prav prodirno naju, pohiti tudi k natakariči ter se z njo po tihem nekaj pogovarja. Koj nato se nameri naravnost k nama; vznemirjeno, toda vljudno naju vpraša, če ni bil medtem, ko sta bila s prijateljem zunaj, še nekdo drugi v sobi.

"Zdi se mi, da ne," sva odgovorila skoraj v en glas. Človek ob oknu je privzdignil ramena in samo nekaj zamrmral.

“To je več kot čudno!” je vzkliknil oni tam pri mizi.

“Zakaj sprašujeta?” sem dejal, toda odgovora nisem dobil. Mlajši se je spogledal s starejšim, nakar sta oba zapustila sobo. Tudi gost v drugem kotu je odložil novine, poklical natakario, plačal, se pokrnil ter zravnano odkoračil.

“Ker ne poslušáš, bom nehal,” je užaljeno rekel moj tovariš, ker sem se bil zagledal v prišleca. Prav res, šele zdaj sem opazil, da je imel fant klobuk na glavi, ki ga prej ni imel, ko je bil odšel s pajdašem iz sobe. Ker je tovariš molčal, sem razločno čul besede:

“Je mislil, da bo šlo kar po domače, a se mu je pošteno spakedralo. To se me bo zapomnil. Uj, ali sem zadovoljen!” je skoraj zaukal.

“Zadovoljen je. Zakaj?” me je jezno vprašal sosed.

“Bo že sam povedal, saj gre k nama,” sem odvrnil. In res je pristopil k nama, se odkril in poklonil. Klobuk je obdržal v roki, ga vrtel med prsti in božal po štuli. Po nabreklih, zdelanih, od smole črnih prstih sodeč, je bil gost čevljar. Radost mu je sijala iz oči, ko je rekel:

“Hvala Bogu, spet je moj. Gospoda, ali res nista nič videla, kdaj je kanalja odnesel moj klobuk iz sobe?” Ker sva ga še vedno debelo gledala, je dejal zasmehljivo:

“Škoda, da še vama ni kaj odnesel, morda zajca, pa saj nista nobenega ustrelila. Tisti tam, ki ga ni več, da bi brbral po časopisu, zraven pa oprezoval, da, prav tisti mi je odnesl klobuk!”

“Klobuk vam je ukradel? Kako pa je bilo? Povejte!”

“Medtem ko sva midva bila zunaj, je pograbil moj klobuk, ga nesel na dvorišče ter skrnil za plot pri meji. Domov grede bi ga pobasal v žep. Seveda, mojega si je izbral, ker je najlepši. Poglejte, čisto nov je, šele včeraj sem si ga kupil.”

“Dober nos ste imeli, da ste ga šli iskat za grmovje,” je pripomnil tovariš, ki je bil s srcem menda še vedno na brakadi.

“Ne samo nos, temveč še mnogo boljše roko,” se je pobahal čevljarček. Stegnil je

desnico, zleknil rokav nekoliko navzgor, da je pokazal dlan, široko, trdo pest. Srajčni rokavec mu je bil ves okrvavljen . . . “Mož je nama prišel kar naproti,” se je režal. “Videl je, da sva opazila tatvino, tla pod nogami so ga spekla, pa jo je hotel kar hitro popihati; saj po klobuk bi prišel še pozneje, morda ponoči. Nenadni, hlastni odhod me je še bolj preveril, da imam pravega tatu pred seboj. Kam pa, prijatelj, kam? sem ga podržal za rokav. Nič ni slišal, ampak je kar tiščal na cesto. Tedaj pa ga s tovarišem pograbiva ter odpeljeva na dvorišče — da ne bi ljudje gledali, kako se bomo menili. ‘Kje je moj klobuk?’ sem ga nadrl. Hotel se je iztrgati — takrat ga pa udarim, da se je kar zvalil tja po tleh in se mu je pocedila kri iz ust in nosa. Ko se pobere, ga še enkrat vprašam, kje je klobuk. Ker je videl spet nanj namerjene, in zdaj kar štiri pesti, je odtaval za plot, kjer smo res našli klobuk pod zeleno mejo. Za spomin ga oplazim še enkrat, da se je spet zvrnil po pesku. Prav za prav sem ga malo prehudo, pa nič ne de, si bo vsaj boljše zapomnil, kdaj je hotel imeti nov klobuk. Res, prav nov je, šele včeraj sem ga kupil.”

Tako bi bili lahko tudi Nemčijo ob pravem času našeškali, ker je hotela nov klobuk, pa po toči je prepozno zvoniti . . .

(A. Adamič.)

Navada — železna srajca

Železniški sprevodnik pride zvečer iz prijateljske družbe precej sladko ginjen domov. Da ne bi svoje razburljive žene zbudil, se skuša prav po tistem spraviti v spalnico, kar se mu tudi posreči. Že hoče previdno zlesti v posteljo, kar zapazi, da je pustil vrata odprta. Po prstih se splazi do vrat, prime za kljuko, zarjove na ves glas: “Pozor!” in zaloputne vrata.

Že zna

“Čakaj, jaz ti pokažem jabolka krasti!” zavpije kmet nad paglavcem na jablani. Ta skoči brž doli, steče in pravi beže: “Oče, kaj mi boste kazali, saj ste videli, da jih že znam.”

IZ MANJ ZNANIH KOTIČKOV KATOLIŠKEGA MIŠLJENJA IN ŽIVLJENJA

P. Ambrožič OFM.

• Nekje v Kanadi je kraj, kjer se križajo tri velike ceste in napravljajo "šest vogalov", po angleško "Six corners". Pa ni na vogalih nobenega napisa ali znamenja, kam katera cesta vodi.

Nekoč se je ustavil tam velik avtomobil iz Amerike. Voznik je bil v zadregi, po kateri cesti naj jo mahne, da bo prišel do pravega cilja. Končno zagleda ob cesti majhnega dečka in ga vpraša: Ali mi veš povedati, kam vodi tale cesta?

Deček odkima in pravi: Ne vem.

Amerikanec pokaže na drugo cesto in vpraša: Ali morebiti veš povedati, kam ta cesta vodi?

"No, Sir! Ne vem."

Amerikanec še vedno upa. Pokaže na tretjo cesto in pravi:

"Pa boš vsaj za tretjo cesto vedel, kam pelje, ali ne?"

"No, Sir, tudi za tretjo cesto ne vem."

Amerikanec je bil že nekoliko slabe volje in zabrusi fantičku:

"Kajne, ti nisi ravno preveč brihten?"

"Nisem ne," se odreže deček, "ampak prave poti še nisem nikoli zgubil."

Nekdo, ki je pripovedoval to zgodnico, je dostavil iz svoje pameti:

"Katoličanom zelo očitajo drugi ljudje, da smo zelo ma-

lo brihtni in da se ne znamo uživeti v nove čase in nove potrebe modernega sveta. Jaz pravim, da smo morda res prav malo brihtni, ampak eno je: Dokler se bomo dali voditi Cerkvi in po njej Svetemu Duhu, ki ostane ž njo do konca sveta — izgubili se ne bomo in vedno nam bo lahko ubrali pravo pot."

• To vemo, da je vsak katoličan dolžan biti ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri sveti maši. Tudi to vemo, da je dandanes vseeno, v katero cerkev ali kapelo gre k maši.

Tega pa morda ne vemo, da nekdanj ni bilo vseeno. Do okoli 17. stoletja je cerkvena zapoved tudi zahtevala, da gre vsak katoličan ob nedeljah in zapovedanih praznikih k maši v svojo župnijsko cerkev. Ako je šel kam drugam, ni izpolnil svoje nedeljske dolžnosti. Zato je moral tudi vsak katoličan natančno vedeti, v katero župnijo spada.

To je Cerkev zato zahtevala, ker smatra vsako župnijo za nekako družino v Kristusovem kraljestvu na zemlji. Vsa družina mora biti včasih doma. In Cerkev je prepričana, da je župnijska družina najbolj doma takrat, kadar je zbrana v cerkvi za nedeljsko in praznično sveto mašo.

Šele v novejšem času je Cerkev — radi raznih težav, ki so nastale za vernike v

spremenjenih splošnih razmerah — odnehala od te zahteve in dovoljuje, da gre katoličan lahko tudi v kako drugo cerkev k maši, ako mu je to bolj na roko. Še vedno je pa najbolj prav, če gre vsak k sveti maši v svojo župnijo.

• Zakaj duhovnik pri darovanju med sveto mašo vlije med vino nekoliko kapljic vode?

Vino pomeni Kristusa, voda pomeni vernike, ki so pričujoči pri sveti Daritvi. Kristus in verniki postanejo med sveto mašo ENO. Eno pa postanejo tako, da Kristus sprejme vase svoje verne in se v Njem izgubijo na podoben način, kot se kapljice vode izgube v vinu.

Med sveto mašo in drugimi svetimi opravili v cerkvi, ki jih imenujemo liturgična opravila, lahko opazimo mnogo pomenljivih majhnih dejanj, ki so simboli ali znamenja.

• Neki župnik je priporočal svojim faranom, naj nikar ne kupujejo cvetličnih vencev svojim rajnim, ampak naj jim rajši darujejo več svetih maš.

"S cvetlicami umrlim nič ne pomagata, z mašami pa lahko jako dosti."

Nekaterim ni bilo všeč. Godrnjali so in rekli o svojem župniku vse mogoče reči. Eden faranov je nekaj časa poslušal, nazadnje pa dejal:

"Po mojem ima župnik prav. Ali se vam ne zdi, da je v vicah vse prevročje za rože ...?"

S tem odgovorom je vsaj nekaterim zaprl usta, da so molčali, in odprl oči, da so videli.

● V neki župniji se je raznesel glas, da so duhovniki oznanili s prižnice:

“Rožni venec je zastarela molitev in ga ni treba več moliti.”

Bilo je precej zgledovanja in pohujšanja, bilo je pa tudi takih faranov, ki so dejali: Naši duhovniki so moderni, le ubogajmo jih. Seveda tisti, ki so tako dejali, že poprej niso imeli navade moliti rožnega venca.

Slišal je tisti glas tudi sosednji župnik. Čudil se je in šel vprašat naravnost v župnišče pri oni cerkvi, da bi zvedel, kaj so duhovniki res oznanili. Naslednjo nedeljo je bilo v obeh cerkvah naslednje oznanilo:

“Nikoli nismo rekli in nikoli ne bomo, da ni treba več moliti rožnega venca. Mi smo samo priporočali, da bi ljudje molili rožni venec ob kakem drugem času, ne pa med sveto mašo. In še to smo samo priporočali, ne pa zapovedali. Gotovo je namreč, da se mnogo lepše in bolj gotovo udeležimo svete maše, ako molimo mašne molitve iz molitvenika, ne pa rožni venec. To je vse, kar smo oznanili. Le zakaj nekateri ljudje tako radi narobe razumete, kar se v cerkvi pove?”

● V neki župniji so vpeljali tole lepo navado:

Kadar so imeli “oklic” za vstop v zakonski stan, je župnik po končanem oklicu po-

kleknil in ž njim je pokleknila vsa cerkev — in so vsi skupaj zmolili kratko molitev za srečo in blagoslov ženina in neveste.

Ta lepa navada je polagoma tako dvignila zakonski stan v očeh tistih faranov, da so začeli kmalu sorodniki in znanci ženina in neveste na dan poroke pristopati k svetemu obhajilu kar “na debele”.

Ko jim je župnik povedal, da ni treba nobenih komedij pred cerkvijo po končanih poročnih obredih, torej nič “konfetijev” in tudi prav nič riža, so farani razumeli, ubogali in — še mežnar je bil tega vesel . . .

● Zakaj pravimo, da očenaš “molimo”, da rožni venec “molimo”, da križev pot “molimo” — k sveti maši pa “gremo” in ko dospemo v cerkev, “smo” pri maši?

Mati vpraša otroka: Ali si danes “šel” k maši? Ali si zadnjo nedeljo “bil” pri maši?

Ali bi ne bilo bolj prav, če bi vprašala:

“Ali si danes molil mašo?”

Morda bi se to čudno slišalo, pa bi bilo vendar bolj prav.

Sveta maša je največja in najlepša molitev — torej moramo sveto mašo moliti, ne samo biti “navzočni”, ne samo “prisostvovati”, ne samo pri maši “biti”.

Sveto mašo najlepša molitva tisti kristjan, ki začne takoj ob začetku moliti z duhovnikom iz molitvenih bukev. In toliko lepše moli mašo, kolikor bolj so molitve v bukvi-
cah podobne onim, ki jih mo-

li mašnik pred oltarjem.

Zato sam sveti Oče priporoča vsem vernikom, da si kupijo tak molitvenik, ki v domačem jeziku podaja prav iste molitve, ki jih v latinščini moli duhovnik.

SLOVENCİ NA KOROŠKEM

G. Brodnik

(Konec)

S svečano obljubo ministra Jankoviča, (ki smo jo navedli zadnjič), so se ločili koroški Slovenci od matere Jugoslavije . . . Oni Slovenci, ki so jo tako težko pričakovali, ki so radi nje toliko pretrpeli in ko so je bili najbolj vredni.

Ostali so sami tisto žalostno jesen, sami brez voditeljev, brez izobraženstva, brez učiteljev, brez šol . . . In padla je v tisti žalostni jeseni grozna beseda — robotske duše! Njihovi lastni bratje z juga so jih tako zmerjali!!!

In namesto tolažilne besede so morali slišati očitek:

“Saj so sami tako hoteli!”

Slišali so ta očitek od lastnih bratov onstran Karavank in jih je zbolel v dno duše . . .

Slišali so ta očitek. In tisti, ki NISO TAKO HOTELI, so stisnili pesti. In so se pokrižali in so v božjem imenu sami poprijeli za delo tam, kjer so ga bili pustili v upolnih dneh pred prvo svetovno vojno . . .

Slovenska Koroška še živi in ne klone. Ona noče umreti . . . Saj narod, ki je rodil preroke Jarnikovega, Majarjevega in Einspielerjevega kova, ima v sebi toliko duševne življenjske sile, da je neminljiv, da je večni.

Tudi sedanjo preizkušnjo bodo koroški Slovenci prestali, a to tem laže, če bodo vedeli, da čuti z njimi vsa mogočno slovanska družina, da vedno misli nanje slovenska in jugoslovanska mladina.

Na Koroškem so šole samo nemške. Le na petih osnovnih šolah se v prvem šolskem letu še poučuje slovensko. (Ne pozabi, ki bereš, da je to veljalo za čas okoli leta 1933! Danes, kajpada, velja vse kaj drugega . . .) Na vseh drugih šolah v slovenskem delu Koroške, ki jih je nekaj manj kot sto, pa je ves pouk izključno nemški. Samo v cerkvi med krščanskim naukom sliši slovenska koroška mladina slovensko besedo. A tudi to ne povsod. Mnoge slovenske župnije so zasedene po nemških duhovnikih, ki ne obvladajo slovenskega jezika . . .

Jugoslovanska mladina, ali se zavedaš, kaj to pomeni?

Trideset tisoč mladih koroških bratcev in sestic se vzdaja nasilno v tujem jeziku in v tujem duhu! V sovražstvu do mater, ki so jih rodile! Ali čutiš poglede 60.000 nedolžnih, žalostnih oči, ki se proseče ozirajo nate? Ali vidiš 60.000 drobnih ročic, ki se proseče dvigajo k tebi?

Ljubezni prosijo, samo malo ljubezni še, da mine zadnje trpljenje, da mine zadnja preizkušnja. Saj kralj Matjaž v sivi Peci že dviga glavo in prisluškuje pesmi, ki doni v mlado slovansko jutro od Zilje, od Roža in od Podjune . . .

In med to petje se kakor grom razlegajo preroške besede našega največjega idealista, Matije Majarja-Ziljskega:

“Od šmohorja do Carigrada — od Zilje do Visokih Tur pa do črnega morja: En narod in ena usoda!”

* * *

Opomba urednika: Priobčevali smo spis o Slovencih na Koroškem, ki je v posebni knjigi “Naši onstran meje”, zagledal beli dan v Ljubljani leta 1933. Kako nam je pri srcu, ko danes obenem s tem spisom beremo poročila, kako se godi ubogim koroškim Slovencem — pod Hitlerjem . . .

OKROGLE

Lepo kaže

V blaženem molčanju sta sedela ženitovanjska popotnika v čolnu na jadro in modri jezerski valovi so ju nalahko zibali. Kar zapiha močan veter.

“Brž mi pomagaj, da zvijem jadro!” krikne mož strahoma in poprime z obema rokama. Mlada žena se ne gane.

“Tak menjaj vsaj prostor z menoj, pa urno, za božjo

voljo!” hiti mož, da bi prevpil vihar.

Žena se dela, kakor da nič ne sliši. Obupno vleče mož sam za jadrsko vrv, — a bilo je že prepozno: čoln se prevrne in oba padeta v vodo.

“Ti si vsega tega kriva!” se jezi mož, ko sta vsa mokra lezla na breg. “Zakaj mi pa nisi pomagala, ko sem te prosil?”

“Tako; to se pravi pri tebi — prositi?” odvrne mlada žena, vsa solzna od togote. “Mar misliš, da se boš že zdaj, na ženitovanjskem popotovanju, tako grdo in sirovo zadiral vame?”

Iz vojaške bolnice

Štabni zdravnik (asistentu): “Gospod kolega, mož na št. 5 je izgubljen. Mene ne bo več, ker odpotujem za dva dni, sporočite mi pa, kdaj bo raztelesenje!”

Čez dva dni.

Štabni zdravnik: “Zakaj

Res je

Nasr-ed-din, turški pavliha, se je nekoč bahal svojim prijateljem: “Kakor sem star, ampak od tiste moči, ki sem jo imel v mladih letih, nisem še prav nič izgubil.”

“Kako moreš kaj takega trditi?”

“Na mojem dvorišču leži velikanska skala, ki je mlad, kakor sem se napenjal, nisem mogel premekniti. Danes sem se je spet lotil — in glej: skala se ni genila, kakor se takrat ni.”

MOLITVENA FRONTA

Tretji izkaz priglasilcev in darovalcev.

Št. 161—Družine Rakovec, Gregorič in Perušek, Willard, Wis., čl. 15 \$2.50. — Št. 162—Mrs. Marija Ivančič, Cleveland, Od., z družino \$2.50. — Št. 163—Mrs. Mary Kotnik, Thomas, W. Va., z družino \$1. — Št. 164—Mrs. T. Cvetkovič za Podružnico SZZ št. 64, Kansas City, Kans. čl. 72 \$7.25. — Št. 165—Mrs. Jožefa Benkše, DePue, Ill., čl. 20 \$3.50. — Št. 166—Joseph Ray, Chesterton, Ind., čl. 3. — Št. 167—Mrs. Mary Skulj, Cleveland, O., čl. 19 \$4. — Št. 168—Mrs. Theresa Sterling, Barberotn, O., čl. 3 — Št. 172—Mrs. Lucija Ponikvar, Timmins, Ont., z družino \$1. — Št. 181-2—Willard, Wis., 14 družin, čl. 38 \$2.75. — Št. 183—John Pernič, Willard, Wis., čl. 19. — Št. 184—Posamezni pristopli člani \$3. — Št. 185—Mr. And. Tomec, Johnstown, Pa., z družino, čl. 8. — Št. 186—Pvt. D. Kambič, Seattle, Wash. \$1. — Št. 187—Bridgeport, Conn., nabrano pri predavanju 1941, čl. 20 \$29.50. — Št. 188—Mrs. Gert. Urbas, Forest City, Pa., čl. 9 \$2.50 — Št. 189—Mrs. Mary Pristavec, Forest City, Pa., dodatnih 75c. — Št. 190—Mrs. Frances Koprivatz, Ely, Minn., z družino \$2.50. — Št. 191—Mrs. Ivana Slak, Cleveland, O. čl. 19 \$17.00. — Št. 192—Mrs. FFFrances Perme, Euclid, O., čl. 4 \$1.50. — Št. 103—Miss J. Meglen, Pueblo, Colo., 5 družin \$1.75. — Št. 194—Jacob Leskovitz, Bessemer, Pa., čl. 7 \$6. — Št. 195—Mrs. Johana Logar, Enumclaw, Wash., 7 družin \$1.50. — Št. 196—Mrs. Mary Sedej, Beech Grove, Ind., čl. 54 \$9.15. — Št. 197—Mrs. John Urbas, Cleveland, O., čl. 32 \$9.50. — Št. 198—Mrs. Frances Baraga, Cleveland, O., \$4. — Št. 199—Mrs. Kat. Peshel, Ely, Minn., \$3. — Št. 200—Mrs. Mary Kotze, Walkerville, Mont., čl. 38 \$8.50. — Št. 201—Mrs. Th. Sterling, Barberton, O., za družino Fr. Dutchman v Forest City, Pa., \$1. — Št. 202—Mrs. Mary Krulc, Cleveland, O., čl. 45 \$15.50. — Št. 203—Mrs. Mary Pogačnik, Lorain, O., čl. 8 \$. — Št. 204—Mrs. Marie Floryan, West Allis, Wis., 50c. — Št. 205—Jacob Leskovitz, Bessemer, Pa., čl. 6 \$4.75. — Št. 206—Mrs. Mary Majcen, Sheboygan, Wis., čl. 29 \$8.85. — Št. 207—Mrs. Ana Rejc, Leask, Sask., čl. 14 \$8.33. — Št. 208—Mrs. Josephine Speck, St. Louis, Mo., čl. 18 \$2.10. — Št. 209—Mrs. Eva Ponikvar, Cleveland, O., čl. 63 \$24.25. — Št. 210—Mrs. FFFrances Krebelj, Cleveland, O., čl. 8 \$2. — Št. 211—Mrs. Frances Baraga, Cleveland, O., čl. 40 \$10. — Št. 212—Mrs. Uršula Ivšek, Rock Springs, Wyo., čl. 108, med njimi je 13 vojakov, \$23.62. — Št. 213—Mrs. Agnes Schmuck, Cleveland, O., čl. 37 \$10. — Št. 214—Miss J. Meglen, Pueblo, Colo., za druž. Fabjan \$1.25. — Št. 125—Mrs. Lucija Ponikvar, Timmins, Ont., čl. 4 \$4. — Št. 216—Mrs. Minka Kelhar, Cleveland, O., \$2.

(Konec prihodnjič.)

Radi odločitve vojnega oddelka za uporabo odmerjenega papirja in tiskovin se moramo tudi mi zadovoljiti z sklepom, da zmanjšamo list za deset odstotkov.

Ob novem letu treba zmanjšati list za nadaljnih 25 odstotkov. Toda o tem prihodnje leto. Zakaj skrbeti o potoku preden do mosta prideš.

Naročnikom pa polagamo na srce in jih prosimo, da se navadijo pošiljati svojo naročnino naravnost v Lemont.

Ne se jeziti, če prejmete račun po pošti. Zavedajte se, da list stane in da treba poravnati stroške **sproti**, zato bi bilo kar prav, da tudi sproti, to se pravi za leto naprej plačujete.

Nekateri dolgujete po tri leta, nekateri po dve, zlasti v naselbinah, kamor potovalni zastopnik ne more. Bodite tako dobri in plačajte svoj dolg. Prišel bo dan, ko brat Antonin ne bo mogel več v naselbine, list bo kar prenehal dihati, kar se tiče življenja lista je brat Antonin glavna žila življenja, s pomočjo zastopnikov ohranja list pri življenju. Hvala njemu, Hvala zastopnikom. Toda brat Antonin tudi v starost leze. Kaj potem, ko on omaga. Ne čakajte torej, zlasti po manjših naselbinah, kamor se mu ne splača, pošljite naročnino na upravo za naprej. Nikdar vam naročnine nismo povišali, v težavnih časih smo vam naročnino znižali in dali še več berila. Bodite toliko dobri in uvažujte našo prošnjo.

Pa tudi to. Drugi listi so vam takoj ustavili pošiljko lista, če niste poravnali, mi smo pri premnogih sedem in osem let čakali. Torej se moramo nekoliko pohvaliti: nismo vam z robato roko segali v žep.

Ali lahko pričakujem tvoje naročnine z obratno pošto.

BOG PLAČAJ, DOBROTNIKI

ZA LIST — D. Madjer \$1, Rev. J. Judnič \$3, A. Perushek \$1, J. Leskovec \$1, M. Progar \$2.

ZA SAMOSTAN — Mr. Mrs. Nemeč \$15, Anton Grdina \$10, Družina Shircel \$5, Mrs. Jalovec \$3, Louis Anzele \$2.50.

ZA SEMENIŠČE, tabernakelj, Kruh Sv. Antona, študente in drugo — Mrs. Knaus \$1, Mrs. Vrhovec \$1, Mrs. Jalovec \$3, D. Strniša \$2, P. Chemazar \$4, F. June \$5, Mrs. F. Gorenje \$5, Mrs. F. Hladnik \$5, J. Vidergar \$5, L. Ponikvar \$1, Mrs. Steglich \$10, A. Pipan \$4, U. Strubelj \$5, M. Kastelc \$1, F. Urh \$10, A. Bratkovich \$1, Mrs. Stepanich \$5, A. Perovshek \$1, L. Simonelich \$5, M. Foys \$5, A. Kumel \$5, F. Zokal \$3.

ZA APOSTOLAT — Mrs. A. Rosenstein \$10, Mrs. M. Klemenčič \$10, Mrs. Kramarich \$1, Jennie Muster \$10, A. Florijan \$10, B. Evans \$10, J. J. Marcella \$20, M. Kragelj \$10, M. Pekol \$10, T. Zdešar \$1.50, L. Vrhovec \$10, M. Sajovec \$20, C. Kelner \$5.

ZA POZLATITI KELIHE — Mrs. Ann Kolaz \$25.

ZA LUČKE — Mrs. J. Pucel 60c, Mrs. J. Rogel \$1, M. Bizjak \$1, Mrs. Vrhovec \$1, M. Gerbeck 50c, F. Snyder \$1, I. Berkar 50c, Mrs. Florijan 50c, Mrs. Basca 50c, S. Roberts \$1, A. Stražar 50c, T. Zivic 50c, F. Brancel \$1, M. Pirc \$2, A. Možina 50c, L. Berger \$2, G. Shenkel \$2, A. Štrukel 50c, F. Kosel 50c, Mrs. Kerne 50c, H. Kushar \$1, J. Verhovnik \$1, D. Strniša \$1, Mrs. Korn \$1, Mrs. Rozič \$1, Mr. Valenčič \$2, A. Kosan \$1, A. Sedaj \$1, J. Valenčič \$1, Mrs. Stampfel \$1, F. Klančar \$1, F. Kovačič \$1, J. Zadnik \$1, A. Smuk \$2, Mr. Arch \$1, J. Štimec \$1, A. Pipan \$1, Mrs. Kosec \$1, C. Roberts \$1, M. Novak 50c, B. Mehlin \$2, M. Levar 50c, M. Godec 25c, H. Ošaben 50c, FF. Urh 50c, Mrs. Grze \$1, M. Pekol \$1, C. Fi-

lips \$1, F. Pajk \$1, A. Gole \$1, J. Brence \$1, A. Coff 50c, U. Bogolin \$1.50, M. Schiffler 50c, M. Foys \$1, Mrs. Grom \$1, A. Palcher \$1, Mrs. Baraga \$20, M. Furrar \$5, J. Bučar \$1, M. Spehar \$1, F. Ulcher 50c, F. Russ \$2, John Valencic \$2.

ZA SV. MAŠE — Mrs. Sardock \$50; John Petchauer \$30, Jos. Mihelic \$10, Mrs. Radosh \$5, Mrs. Verscaj \$5, Družina Stepanich \$10, Mrs. Kovacevich \$4.50, Johanna Papesh \$5, Mary Modic \$3, Mary Hraster \$3, Mrs. Starman \$3, Helen Zore \$2, Mrs. Zlogar \$2, Mrs. Setnicar \$2, Mrs. Sajovec \$1.50, A. Stimetz \$5, F. Mikulič \$2, M. Žagar \$1, Mrs. Boje \$3, J. Grdina \$1, K. Modercin \$2, Mrs. J. Pucel \$2, J. Furlan \$5, F. Bolte \$1, Mr. Mlinar \$50, A. Koščak in A. Bizjak \$3, Mrs. J. Kristofelc \$3, J. Hochevar \$5, F. Straus \$2, M. Laurich \$3, Mrs. M Kerzan \$1, M. Trsar \$1, F. Gregorka \$1.50, Mr. Mrs. V. Marvich \$2, M. Hochevar \$1, A. Kozel \$2, V. Pogacnik \$5, N. N. \$2, F. Juvančič \$2, Mrs. Zeibert \$1, J. Ferenchak \$1, J. Kočjan \$2, Mrs. Knaus \$1, Mr. Vircent \$11, Mrs. Vrhosec \$17, Mrs. Avsec \$5, J. Hiti \$2, T. Pavkovich \$6, L. Zakovich \$2, Mrs. Jalovec \$2, M. Zupančič \$5, F. Snyder \$2, E. Pakiž \$1, M. Blatnik \$2, I. Berkar \$5, J. Meglen \$5, M. Dolinar \$2, J. Adamich \$6, M. Nosak \$2, M. Kastelc \$2, Mrs. G. Miketich \$3, Mrs. M. Hochevar \$3, Mrs. Mihelčič \$5, F. Mačerol \$2, F. Baraga \$4, A. Zdesar \$2, T. Zdesar \$3, S. Z. Zvezza št. 32 \$1, V. Darovec \$5, J. Oražem \$1, C. Filipš \$1, M. Gosenca \$5, A. Križaj \$5, A. Gole \$4, C. Marolt \$5, F. Gelisich \$2, J. Prpezka & M. Grgovich \$30, Mrs. Ash \$7, L. Simonelich \$2, J. Štruble \$2, M. Benedik \$2, M. Novak \$2, A. Coff \$2, J. Tursich \$5, M. Kobal \$9, A. Kozek \$2, U. Črnkovich \$1, U. Bogolin \$1, M. Foys \$2, A. Sablič \$2, Mrs. Kozjek \$3, Mrs. G. Salmich \$3, Mrs. Grom \$3, Mrs. B. Sajovic \$3, J. Novak \$5, J. Hochevar \$5, A. Jarc \$10,

A. Pekol \$2, A. Kumel \$5, F. Jerina \$5, A. Stephan \$10, A. Molek \$1, J. Hochevar \$5, A. Primožič \$10, I. Zelle \$10, F. Hribar \$2, A. Grdaišar \$9, H. Nosek \$1, A. Brozovich \$2, J. Muratti \$1, A. Kolšek \$1, L. Bombach \$2, J. Grdina \$5, St. Joseph Lodge \$2, F. Muzich \$2, F. Turk \$2, J. Novak \$2, F. Ulcher \$1, M. Ulcher \$1, J. Petrinčič \$3, F. Russ \$3, F. Hochevar \$2, F. Balkovec \$3, Mary Dolinar \$6, M. Govednik \$5, I. Trunkle \$3, M. Papish \$2, Mrs. J. Sladich \$1, F. Russ \$5, M. Perusek \$2, F. Kovacich \$5, A. Keznarich \$1, J. Andren \$4, J. Hochevar \$5, A. Brozovich \$2, B. Mihelich \$1, M. Rozič \$1, J. Strojan \$1, F. Banich \$2, Mrs. Kaplanovich \$1, Mrs. J. Spolar Jr. \$1, M. Baznik \$2, Cathrin Robert \$2, John Vrhovnik \$3, F. Shume \$1, L. Leskovec \$5, Mrs. Femc \$2, J. Hrovet \$1, J. Martinčič \$2, Mrs. Zore \$3, M. Straus \$5, M. Strojan \$10, P. Loncar \$5, A. Skander \$2, Pavlina Stjepan \$6, Mrs. Gregorach \$3, Mrs. Romih \$1, J. Menart \$4, J. Arko \$2, Mrs. Ropert \$6, Anna Rangus \$10, M. Gaspich \$1, Mrs. Mary Laurencig \$5, Elis. Sadlec \$1, Anna Beranich \$6, J. Pozelnik \$10, J. Rogel \$1, Mrs. Peklar \$2, M. Gregorich \$2, Mrs. Novak in Zadnik \$5, Mrs. Kotnik in Novak \$11, J. Mikolich \$1, Jennie Veber \$1, Mr. Arch \$4, J. Stimiec \$4, Fr. Radičevich \$1, Pavlina Desher \$3, A. Yerman \$1, H. Skopča \$1, J. Vidergar \$5, Mrs. Resetich \$1, Josie Strgar \$2, M. Hochevar \$4, M. Kastels \$2, M. Kure \$5, Agnes Schuman \$3, Jennie Hladnik \$5, M. Pajk \$3, J. Spolar \$2, Mrs. Prhne \$1, Anton Sisar \$2, M. Tekavic \$1, M. Bambich \$1, Mrs. Valenčič \$4, Mrs. Horvat \$5, Mr. Lenarčič \$5, Mr. Brancel \$3, M. Meljach \$2, Ana Jane \$1, Mrs. Pazdere \$1, Mrs. Enz \$2, Mrs. Florjan \$2, Fr. Merlak \$3, Mary Hrula \$4, M. Zupan \$1, M. Strniša \$1, Mrs. Klemenčič \$5, Mrs. Korn \$1, Frances Klanchar \$6, Mrs. Rozič \$4, Mrs. Radar \$4, Mrs. Ritlop \$1, Mrs. Hajdinjak \$2, Fanie Zaje \$2, Mrs. Svigel \$4, Mrs. Kosec \$3, Jerry Deska \$1, Mrs. Kotnik \$6, N. N. \$4, J. Muster \$1, Mrs. Brakovich \$1, Mr. Mlakar \$3, Steglich \$1, L. Mladich \$2, Louise Pistello \$3,

Mrs. Strnad \$4, Mrs. Križman \$3, Frank Jerich \$2, Mrs. Lovshin \$2, Mrs. Strumbel \$2, Mrs. Fabian \$2, K. Triller \$10, Mary Vider \$15, Agnes Benchan \$3, H. Kushar \$4, Mrs. Bajuk \$2, Mrs. Križanich \$1, J. Sever \$5, Mrs. J. Mladich \$2, K. Schuster \$2, M. Klemencich \$2, Josephine Kral \$2, Mrs. Persa \$1, A. Kastigar \$7, Jos. Bencin \$3, B. Vavpotich \$1, J. Benedik \$2, J. Biltaver \$2, M. Biltaver \$1, A. Baznik \$1, Mrs. Pesdertz \$1, Marie Zore \$1, Radočevich Mrs. \$1, A. Lokanc \$4, Mrs. Gorjanc \$5, J. Oblak \$7, Mrs. Kerne \$1, A. Strukel \$1, F. Kobal \$1, J. Gottlieb \$1, A. Lustik \$2, K. Gregorcich \$1.50, K. Watson \$1, J. Laurich \$1, M. Zbasnik \$1, Mrs. Fr. Hladnik \$2, A. Možina \$3, L. Strnad \$10, L. Ponikvar \$2, J. Pavec \$1, A. Smole \$1, M. UUmek \$1, A. Hochevar \$1, Mrs. Skander \$2, Mrs. Stefan \$11, Anna Jakush \$2, K. Smolich \$5, J. Petrovich \$5, I. Grzel \$3, Mrs. Zunich \$3, Mary Klun \$5, Fr. Zadnik \$2, A. Kic \$1, Kapla \$2, Mrs. Grechar \$4, M. Paranich \$1, M. Fajfar \$1, K. Schap \$1, A. Luzar \$3, Mrs. Skerl \$1, G. Plichta \$1, Frances Less \$2, M. Marcel \$1, Mrs. F. Horvath \$1, Jos. Pepesh \$4, Mrs. J. Stonich \$2, Mrs. Venecce \$2, K. Leban \$6, A. Rebec \$4, J. Rosam \$1, Mrs. C. Fisher \$6, M. Mikolich \$1, Angela Stražar \$3, J. Hochevar \$3, Mrs. V. Troha \$5, M. Ropret \$2, J. Vidmar \$5, Josie Struma \$2, K. Podrzaj \$4, A. Koprovetz \$10, A. Smuk \$1, J. Tekavcic \$1, Mrs. Vogrich \$2, Mrs. Zorko \$2, A. Boncha \$5, Mrs. Zelenikar \$2, Louise Koren \$1, Mrs. J. Umek \$1.

Donors for the Masses to be said for deceased Rev. Rudolph Potočnik:

Josephine Windishman \$1, Josie Windishman \$1, Bereka Windishman \$1, Joseph Windishman \$1, Mrs. Mary Petrich \$1, Mr. & Mrs. Zore \$2, Mrs. Rose Može \$2, Mrs. Josephine Novak Certalic \$1, Mrs. Mary Bohte \$1, Mrs. G. Vodičnik \$1, Mr. G. Vodičnik \$1, Frank Gnader \$1, Mrs. Frank Gnader \$1, Eugene Gnader \$1, Camillo Gnader \$1, Josephine Dobernick \$1, Mrs. Mary Versnick \$1, Joe Arch Sr. \$1, Frank Skok \$1, John Muren \$1, Frank Sorčic \$1, Mrs. Jenko \$1, Josephine Jenko \$1, Louis Versnick \$1, Wm.

Versnick \$1, Albert Versnick \$1, Josephine Princ \$1, Mary Komar \$1.

Zahvala

Novomašniku Rev. Gabriču (mašniško posvečenje bo prejel v Bengaliji 21. nov. 1943), misijonarju v Indiji, smo brzojavno poslali (by cable) 13. julija 1943 \$316.95; poštnina znaša \$6.95.

Prispevali so:

Anna Bregar, Mary Zagorc, Anna Kure, Josephine Vodičnik, Agnes Rus, Josephine Pintar, Mary Smrekar, Helen Cotman, Mrs. M. Gersich Terezija Možič, Mary Barle, Stephanie Možič, Mrs. J. Gustinčič, A. & J. Zele, Mrs. J. Zupančič, A. Š G. Gaspar, Mary Sadar, Luka Prepadnik, Rose Zabukovec, Louise šušteršič, Mary Evanish, Angeline Ash, Frances Marolt, Frances Kužnik, Mary Strekal, Mrs. J. Gombac, Frank Ulcher, Louis Kraus, Mary Prostor, Mary Pavlešič, Helen Mirtič Jennie Urbančič, Anna Gliha, Josephine Gregorčič, Ruth Prhne, Millie Prhne, John Winter, Mary Mervar, Mary Kenik, Catherine Stare, Mrs. V. Leskovar, Mary Hočevar, Marijanca Kuhar, Anton Slanc, Frances Tomšič, Mary Mihelich, Mrs. A. Kozar, John Bartol, Mary Krulje, Louise Germ, Jera Strainer, Anna Grozdanič, Pavla Lozar, Louise Zidanič, Frances Prhne, Catherine Hrestak, Frances Zimmerman.

Preostanek odpošljem, ko se nabere večja vsota.

Bog plačaj!

(Rev.) Julius Slapšak,
3547 E. 80th St.,
Cleveland 5, Ohio.

Ženitna ponudba

Ona: ". . . gospod profesor, ako me vzamete — kak zarod! Otroci bodo podedovali mojo lepoto in Vašo učnost."

On: "Bi, pa se bojim, da bi podedovali mojo grdost in vašo neumnost."

Dokaz

"Kako so mogli v prejšnjih stoletjih naši predniki živeti brez telegrafa in telefona?"

"Saj niso mogli, zato so vsi pomrli."

Najbrže

Pri krščanskem nauku pripoveduje katehet učencem zgodbo o mladeniču iz Najma.

"Kaj mislite, zakaj je šlo toliko ljudi za njegovim pogrebom?"

Vse tiho.

V zadnji klopi nekdo roko vzdigne.

"No, zakaj, Janezek?"

"Ker je bil pri več društvih," odgovori Janezek možato.

Ženska leta

"Koliko let imate, gospodična?"

"Triindvajset."

"In Vaša mlajša sestra?"

"O, ta jih ima pa že šestindvajset."

Upravičeno ogorčenje

Žena: "Povej mi po pravi, ljubi Drago, ali bi se bil res končal, če bi te bila takrat odslovila?"

Mož: "Beži, beži, kam pa misliš!"

Žena (ogorčeno): "To bi bilo pa prav grdo in podlo od tebe! Vsem prijateljicam sem bila že povedala!"